

KIADÓHIVATAL TELEFON: 9-77

Str. Baron L. Pop 10

SZERKESZTŐSÉG TELEFON 1-77

Ejeli telefon (napi) 2-02

ELŐFIZETI ÁRA

Egész évre	50 Lei
Félévre	300 "
Negyedévre	320 "
Egy órára	110 "

X évfolyam 14. szám

1929 Január 17 csütörtök

* 5689 év Söbat 6 *

UJ KELET

ZSIDÓ POLITIKAINAPILAP

Goga Octavian kétféle igazsága

Írta: Jámbor Ferenc

1923 december 10-ikén Goga Octavian az egyetemi ifjuság részére előadást tartott a Román Nemzeti Színházban a *marólsó nemzeti eszméről*. Az egykori belügyminiszter repertoárja ugyilátszik, nem túlságosan szélesskálajú, mert több mint öt év múlva — *tegnap este* — szóról-szóra ugyanazt a beszédet mondta el a kamara ülésén. Akkor is, most is homályosan megfogalmazott ideg-nehéztől beszélt, akik előzőlötték az országot és új Kaliforniának tekintik, hogy kufárszellemeikkel vágyonán osztozzanak.

Akkor egy millió idegéről beszélt, *tegnap* harmincezer mármaroszi idegent lepezett le. Már akkor érdekelt bennünket, hogy kiket ért Goga Octavian idegenek alatt, és mert a belügyminiszternek a diákság részére tartott előadása még egyéb, enyhén szólva homályos kitételeit tartalmazott. *Marion Ernő* dr. és a sorok írója az előadás után az Astoria-szállodában felkeresték Goga Octavian, hogy az Uj Kelet részére személyesen kérjék tőle az antiszemita jel-szavakkal túlfűtött diákság előtt elhangzott szavainak autentikus magyarázatát.

Goga Octavian, aki a Nemzeti Színházban egy millió idegen ellen hirdetett irtó hadjáratot, az Astoria-szállóban elmondotta nekünk, hogy idegenek alatt nem a zsidókat, hanem a külföldi állampolgárokat értette. Kissé nehéz volt ezt elhinni, mert az egymillió szám gyanúsán klappolt a romániai zsidóságnak az antiszemita vezérek által megállapított számával, míg az országban tartózkodó külföldi állampolgárok száma alig haladta meg a 100 ezret. Epen ezért másik oldalról igyekeztünk megfogni a kérdést.

— Híve Ön az antiszemitizmusnak? — kérdeztük.

De Goga Octavian újra elvágta a vitaközi lehetőséget, mert szóról-szóra ezeket válaszolta:

— *Nem vagyok híve az antiszemitizmusnak, én a román nacionalizmus propagandistául vállaltam magamra.*

Nemcsak a történelem, de Goga is megismétli önmagát. Tegnep harmincezer parazita mármaroszi idegent emlegetett, sietett hozzátenni, hogy idegenek alatt idegen állampolgárokat ért, de ki hiszi el neki, hogy Mármarosban 30 ezer idegen állampolgár van. És hogy a minden oldalról megvilákosuló koncentrikus támadásokat kiparirozza, megint ünnepelesen kijelenti, hogy nem antiszemita. El kell osztanom e tévhitet, — mondja — amelyet az érdekelt sajtó rólam terjesztett. Nem vagyok antiszemita. Aki engem antiszemitának tart, az félreérti elveimet és intencióimat.

Hogy azonban milyen könnyen lehetett Goga Octavian intencióit félreérteni akkor is és valószínűleg ma is, annak bizonyítására engedessék meg, hogy néhány hangzatos címet közöljünk az Uj Keletnek ama számaiból, amelyek a Goga előadását követő napokban jelentek meg.

Romboló antiszemita tüntetők hiusították meg az országos sajtókongresszust! Cégvárlákat és kirakatokat

törték be a zavargókt! Milliós hárókt Bukarestből 300 rendőrt vezényelnek Kolozsvárra! Parlamenti interpelláció a vasárnapi tüntetések miatt! Lascu képviselő Gogát okolja a szenvedélyek kirobbanásáért! A kormány nem fogja tűrni, hogy az ucca kormányozzon Romániában! Kihirdették a szigorított ostromállapotot! A fővárosi sajtó a kolozsvári zavargásokról! A kereskedők a kereskedelem elleni merényletnek tartják a meg-megújuló éjszakai tüntetéseket!

Ez a találomra kikapott néhány cím jobban dokumentálja azt, hogy Goga antiszemita-e, vagy nem, mint a többiben megismételt ünnepeles deklarációja Goga a román sajtó elzsidósodásáról beszélt, a román lapok zsidó munkatársai ellen kelt ki a marólsó nemzeti eszméről tartott előadásában és a *marólsó nemzeti eszme megtette kötelességét.*

Van azután az éremnek egy másik oldala is. Goga tegnapi parlamenti beszédében kijelentette, hogy nemcsak, hogy nem antiszemita, de respektálja a zsidóság jogait és követeléseit és ha támad, akkor támadásainak nyilatit csupán a zsidóság egyrésze, a cionisták felé lövi ki, akiknek exterritoriális célkitűzése vannak, nem akarnak asszimilálódni a románsághoz, az Uj Keletet magyarul jelentetik meg, egyszóval cionisták, tehát rossz állampolgárok.

Tempora mutantur et nos mutamur in ilis!

Azaz, hogy mi nem is változtunk meg az elmúlt öt esztendő alatt, most is ugyanazt hirdetjük, amit öt esztendővel ezelőtt. De Goga Octavian most pontosan a fordítottját hirdeti annak, amit ezelőtt. Az említett Astoria-szállóbeli beszélgetés során elsősorban a zsidókérdés került szóba és Goga Octavian csaknem másfél órában keresztül magyarázta álláspontját.

— Uraim, — mondotta — higgyék el, hogy én az olyan zsidókat, mint Önök szívből szeretem. Azokat a zsidókat, akik nem akarnak asszimilálódni, hanem megtartják népi karakterüket, a cionistákat. Sokkal szimpatikusabb az Önök lapja nekem, mint a Keleti Ujság (tennézetesen az akkori Keleti Ujságról beszélt) ahol zsidók magyar politikát és magyar iradalmat csinálnak. És a mai bukaresti független sajtót épen azért támadom, mert el van zsidósodva. Megméltelyezi a román parasztság egészséges mentalitását. A román iradalomba befurakodó zsidók a maguk speciális bélyegét akarják rásütni a román iradalomra és munkásságukkal a román parasztság mek és a román intellektuelek közé ékelik magukat.

Igy beszélt Goga és elmondotta, hogy még minisztersége előtt az volt az ambíciója, hogy az „Adeverul” és a „Dimineata” igazgatója legyen. De a két nap akkori zsidó igazgatója, Jacob Rosenthal nem volt hajlandó honorálni ezt a szándékát. Amikor pedig emiatt nézeteltérés támadt köztük, Rosenthal a sajtókampányában „fost poet” (Nyugalmozott költő) címmel aposztrofálta Gogát az „Adeverul” és „Dimineata” hasábjain. — Hogy mérészt engem, — fakadt ki előttünk Goga egy zsidó kirekesztési a

román iradalomból. A zsidó maradjon zsidónak és ne akarjon román lenni.

A Rosenthal-ügy histórikumához tartozik egyébként az is, hogy nemsokkal ezután Bacaloglu őrnagy, a romániai fasiszták vezére egy kölöntött fejbe Jacob Rosenthal egy vasbunkóval, hogy az „Adeverul” és „Dimineata” egykori igazgatóját éveken keresztül Európa csaknem valamennyi koponyasébesze keresztül-kasul operálta és talán még ma sem nyerte vissza teljesen egészségét.)

Goga ezután véleményét egész precíz formában fogalmazta meg és szóról-szóra a következő nyilatkozatot diktálta le, amely meg is jelent az Uj Keletben: „A magam részéről királatosnak tartanám, hogy a zsidóság, mint önálló faj, a saját törekvéseit tisztán és programatikusan bevallva, azokat érvényesíteni igyekezzék, anélkül, hogy a román nép politikai, vagy kulturális jellegét bármilyen tekintetben befolyásolni akarná. Mászóval azt kívánom: a zsidó népiség parallel haladjon a román népiséggel, de ne akarjon abba beleolvadni, vagy a maga egyéni életét arra rásütni.

Mi ez, ha nem a cionista álláspontnak ismerős? Sőt, nem is elismerése, egyenesen követelés és tagadása minden olyan más zsidó törekvésnek, amely a cionizmus, illetőleg a zsidó népiség célkitűzéseivel nem halad egyvonalban.

Még egy apró intermezzo: Az interjú után Goga újból teljes szimpatiajéről biztosította az Uj Keletet és kijelentette, hogy ha kormányra kerül, ebben a szeltemben kívánja megoldani a zsidókérdést. Sőt, kérte, hogy indítsuk meg számára tiszteletpéldányként az Uj Keletet, mert állandóan informálódni akar a Zsidó Nemzeti Szövetségbe tömörült erdélyi zsidóság célkitűzéseiről, elvi harcáiról és eredményeiről. Azóta is jár az Uj Kelet a csucsi kastélyba és azért tudta Goga a kamara tegnapi ülésén dossziéjából olyan bosszorkányos gyorsasággal előkaparni az Uj Keletet és fejünkre olvasni a „bününket”.

Hogy is áll tehát Goga Octavian és az antiszemitizmus? Mi hát a véleménye az egykori belügyminiszternek a zsidókérdésről. Lesz talán idő, amikor Goga Octavian hivatkozni fog arra, hogy ő a romániai zsidóság egyetemet szeretetébe fogadta, hiszen 1923-ban megértéssel és szeretettel kísérte figyelemmel a cionista törekvéseket, — csak az asszimilánsokat támadta, 1928-ban pedig már az asszi-

miláció érdekében is lándzsát tört, igaz, hogy akkor még a cionisták ellen volt kifogása. A helyzet azonban az, hogy Goga mindig antiszemita volt, csak soha sem nyílt sisakkal. Egyszer az asszimiláció, másszor a cionizmus kulisszái mögül intezett attakot a zsidók ellen s amikor az igazító beszédek hatása alatt a bunkók a levegőbe emelkedtek, sohasem tettek különbséget cionista vagy nem-cionista fejek és népi zsidó, vagy asszimilált zsidó oégtáblák között.

Ami Goga Octaviannak a cionizmusról vallott mai álláspontját illeti, azzal nem érdemes vitába szállani. Fischer József dr. a kamara plénuma előtt ráolvasta az egykori belügyminiszter fejére, hogy a néppárt szívesen és örömmel kötött paktumot kétszer is a ma exterritoriálisnak bélyegzett cionistákkal. Különbön Goga Octavian maga kell tudja legjobban, hogy mesterségesen teremt kaoszt a zsidó kérdésben, amikor Palesztinát és a román parlamentet egybekeveri. Tudja ő nagyon jól, hogy a zsidó képviselők nem Palesztinát képviselik a törvényhozárs két házában, hanem a romániai zsidó kisebbséget. Ugyanazon a jónon és ugyanazon az elvi alapon, ahogy a magyar képviselők a magyarságot, a német képviselők pedig szászokat és a svábokat. Erről a kérdésről egyébként már az utalomig sokszor elmondtuk a véleményünket.

A cionizmust nem Romániában találták ki és legkevésbé Goga Octavian speciális házihasználatára. Angliában lord Melchett a cionista szervezet elnöke, aki mellesleg volt és leendő minisztere a brit világbirodalomnak. Lord Reading az egykori indiai alkirály, — de ki győzné az összes neveket felsorolni — aktív vezetője a cionista mozgalomnak, de senkinek sem jutott még eszébe „exterritoriális” voltakéért kövel megdöbálni őket. Még Gogának sem jutott eszébe, pláne akkor, amíg még a belügyminiszteri székben ült, amikor is minden Romániába vetődött cionista vézérnek sietett kijelenteni, hogy „a kormány mély szimpatiajal...” stb., ugyilátszik csak a belföldi cionistákat nem szereti Goga miniszter ur.

Ami pedig állampolgári mivoltunkat illeti fölöslegesnek tartjuk újra és újra loyális nyilatkozatot tenni. Elég, ha egyszer leszögeztük álláspontunkat. Nem szükséges a nap minden órájában hangos szóval hirdetni a loyálisunkat. Nines annak semmi értelme.

SELECT-MOZGO

Bemutatja a francia forradalom véres jeleneteit:

Forradalmi nász

megható drámában, mely a terror és a ghillotine véres működésének közepette játszódik le. Főszerepekben:

GÖSTA ECKMANN

(Faust és a Halál táncosa főszereplője)

Karina Bell, Fritz Kortner és Diomerl Jakobini

Monopol Slágerfilm.

Galacban lelepleztek előkelő emberekből álló betörőbandát, mely pár nap alatt hárommillió lej értékű árut lopott el a galaci kikötő vámraktárából

Galati-Galac, január 16. Az Uj Kelet tudósítójától. A galaci rendőrség tegnap szenzációs rablást leleplezett le, amelynek elkövetői a Duna melletti román városok jobb társadalmi köréből kerültek ki. A jól megszervezett ur rablóbanda az óriási forgalmú galaci kikötő hatalmas vámraktárait látogatta meg és működése óta mintegy hárommillió lej értékben károsította meg az államot. A betörőbandát a szerencsés véletlen leleplezte le, amely a vámhivatal előtt posztoló rendőr figyelmét három egyensapkás egyetemista hallgató felé irányította, akik békes utasokként néztek a Duna nyugtalan hajóit a kikötő partján. A vámhivatal előtt szokafanul kevés ember lézengett, akik közül a három diák csak azért vonta magára a közrendőr figyelmét, mert azok tulságosan közel álldó-gáltak a vámhivatal épülete előtt, holott azon semmi különös látnivaló nincs. A rendőr éjjel három órakor figyelmeztette kollégáját, aki őt leváltani jött a posztra, hogy figyelje meg a három fiatalembert.

A rendőr követve ködögája utasítását, szemellett tartotta a három diákot és észrevette, hogy egyikük egy hamis kulcsal próbálja a főkapu lakatját kinyitni. A rendőr, anélkül, hogy azonnal jelentést tett volna a látottakról, továbbra is figyelő állásban várta a fejleményeket. Néhány perc múlva egy teherautó stopolt le a vámhivatal előtt, amelyből három ember szállott le.

A rendőr erre a legközelebbi kapitány sághoz futott, ahol jelentést tett a vámhivatalnál történő betörési kísérletről. Erős rendőri különítmény érkezett azonnal a helyszínre, de mire odaértek, az automobil a három jövevényvel együtt eltűnt. A többi bűntársakat, Teodorescu Pault, a galaci városháza tisztviselőjét és Dumătru Loghint abban a pillanatban tartóztatták le, amikor menekülni akartak. Nagy köteg alkulesot és számos betörőszerszámot találtak náluk.

A letartóztatottakat a rendőrségre szállították, a vámhivatalnál pedig azonnal vizsgálatot tartottak. A vizsgálat szenzációs eredménnyel végződött. A betörőtársaság néhány nap óta folytatja üzletét, amely idő alatt mintegy 3 millió lej értékű árut loptak el a vámraktárból. Az azonnal bevezetett nyomozás megállapította, hogy a két el fogott belőri bűntársai közül az egyik, Mircea Teo-

dorescu, nem más, mint Teodorescu vámfőnök fia, a másik pedig Stoinescu Gheorghe brailai háztulajdonos. A rend-

Egy amerikai tudós felfedezte az influenza védőszerumát

Berlin, január 16. A washingtoni lapok közlése szerint egy amerikai bakteriológus felfedezte a z influenza védőszerumát, amely beoltás után mindenkit immunissá tesz a betegséggel szemben. Az amerikai egészségügyi hivatal felszólítást intézett a tudóshoz, hogy felfedezését minél hamarabb ismertesse az

ország azonnal letartóztatta a legjobb hírnévnek örvendő betörőpolgárokat, ami Galacban és a szomszédos városokban óriási szenzációt keltett. A nyomozás a legerélyesebben folyik és még több szenzációs letartóztatás is várható. Erős a gyanu, hogy a vámhivatal több tisztviselője és az árnyaktár személyzete, sőt talán maga a főnök is részes a vámraktárt dézsmáló társaság munkájában. Több vámraktári alkalmazottat is letartóztattak a rendőrség.

orvostudományi társasággal. A szerumot különböző egészségügyi intézetekben ki fogják próbálni s a kísérletek eredményei után valószínűleg az Egyesült Államok egész területére elrendelik a kötelező influenza-ellenes védőoltást is.

Megkezdődött a hajsza a horvátok ellen

Zágráb, január 16. Tegnap éjjel ismeretlen egyének plakátokat ragasztottak ki, melyek a horvát népet a diktatura elleni lázadásra szólítják fel. A rendőrség számos letartóztatást eszközölt. Politikai körökben megálapítják, hogy a plakátokat szerb agent provokátorok terjesztik, hogy a horvát népet meggon-

dolatlan lépésekre ragadtassák. Ez azonban nem fog sikerülni. A rendőrség által őrizetbe vett mintegy hatvan ember aljbit igazolt s erre természetesen szabadon kellett őket bocsátani. A horvátok felháborodással tárgyalják a nagyon átlátszó próbálkozást.

Zaleski szerint Lengyelország nem akarja utját állani a német-francia közeledésnek

Varsó, január 16. A szejm külügyi bizottságában ma Zaleski külügyminiszter külügyi expozéit mondott, melynek keretében részletesen foglalkozott a német keleti és nyugati határok mentén aktuális problémákkal. A külügyminiszter rámutatott arra, hogy Lengyelország nem akarja utját állani a német-francia közeledésnek, de ez a közeledés úgy látszik nagyon nehezen megoldható kérdés. A németek a közeledésnek csak abban az esetben nem ellenzői, ha a rajnai kiürítés követeléseiknek megfelelően mihamarabb megtörténik. Lengyelország még ebben a kérdésben sem csinálna nehézségeket, de közismert, hogy a ki-

ürítésnek visszahatásai miatt Lengyelország közvetlenül érdekelt az ügyben és mégsem cselekedhetik saját jövedelgött érdekei ellen. Zaleski ezután azt hangoztatta, hogy Stresemann a Népszövetség tanácsülésében tartott beszédében nemcsak a lengyelországi kisebbségek sorsával, hanem általában az összes európai kisebbségek helyzetével foglalkozott s kijelentése általában az országban értendők. A külügyminiszter végül elítélő szavakat ejtett a német propaganda ellen, amely nem akar belenyugodni lengyel többségi területek elvesztésébe.

„Szegény, szerencsétlen édesanyám, bocsáss meg fiadnak...”

Az elviselhetetlen nyomor elől a halálba menekült Braica Viorei, 27 éves jogszigorló

(Cluj-Kolozsvr, január 16. Az Uj Kelet tud.) Tragikus életkörülményei kergették az öngyilkosságba Viorel Braica kolozsvári jogszigorlót, aki az elmúlt éjjel három órakor a Györgyfalvi-úton kétszer szívenlőtte magát és azonnal meghalt. Viorel Braica kitűnő diákja volt a kolozsvári egyetemnek és szorgalmas, megbízható munkása a kolozsvári ügyvédi

irodának. Özvegy édesanyját és egy leánytestvérét kellett eltartania, de 5000 lejes fizetéséből csak a legnagyobb nyomorban tengődhetett családjával együtt, ami rendkívül ráfeküdt a fiatalember kedélyére. Mindenki, minél szótlan és szomorú embert ismerte Braica Viorelt,

A párisi Germandrée ILLAT-ÉRGEYÁR AJANLJAT VEVŐINEK LEGUJABB

Oria puider
KÜLÖNLEGESSÉGÉT
MINDENÜTT KAPHATÓL

akit legutóbb az tett a szó szoros értelmében buskomorrá, hogy Tolciu ügyvéd, akinek néhány éve jelöltöküdt, pár héttel ezelőtt felmondotta állását. Braica Viorel, aki most már menthetlenül a vég-ső nyomorban volt, ekkor szánta rá magát, hogy a halálba megy. Az elmúlt éjszaka két barátjával együtt a Györgyfalvi-ut egyik vendéglőjében ült és míg két társa esélyesen borozgatott ő maga hallgatással vett részt a mulatságban és semmiféle szeszitalt nem fogyasztott. Egyik barátjának zsebéből titokban kivette Browning revolverét. Felütő rosszkedvű és szomorúságot látva, a barátai többször megkérdezték tőle, hogy mi az oka szótlanlásának, Braica azonban mindig kitérő válaszokat adott és csak különös idegességet olvasztak le az arcáról. Éjjel után, háromkor, a kis társaság elhagyta a vendéglőt. A Györgyfalvi-uton ballagtak felfelé, mikor Braica elváltott és a másik oldalra ment el. Az egyik barátja előtt megállott és egymásután kétszer szívenlőtte magát. Mire barátai gyorsan odarohantak, a melléből már ömlött a vér és földrezuhanás közben a következő néhány szót mondta:

— Szegény, szerencsétlen édesanyám bocsáss meg fiadnak...

Az azonnal kihívott mentők pár perc múlva kiszállították a helyszínre. A mentőorvos megállapítása szerint mindket golyó az öngyilkos szívén ment keresztül, az egyik golyó azonban a tüdő és súlyosan megsebezte és ez okozta, hogy Braica orrán, száján is megindult a vér. Tiplea királyi ügyész és a rendőrség ki-rendeltsége is hamarosan a helyszínre érkeztek, ahol kihallgatták az öngyilkos fiatalember barátait. Ezek azonban csak annyit tudtak elmondani, hogy a revolvert egyikük zsebéből vette ki Braica, de az egész éjszaka folyamán egy szóval sem mondta, hogy öngyilkosságot akar elkövetni. Rendkívül szomorú és levert volt, aminek azonban, ismerve a fiatalember életkörülményeit nem tulajdonítottak nagy jelentőséget. Mikor Braicát kikartatták, összesen 4 lejt találtak nála. Holttestét még az éj folyamán a bonctani intézetbe szállították.

A jobsorsra érdemes, szerencsétlen életű fiatalember halála Kolozsvár ügyvédjai között és a jogásztársadalomban általános megdöbbenést és sajnálkozást váltott ki.

Hirdessen az Uj Keletben

URANIA-MOZGO Hatalmas Paramount-produkciót vetít:

Sárga banditák

szenzációs és megható exotikus dráma a szélsőséges Kelet életéből. Élet-halálharc a sárgák és fehérek között etc., etc. Főszerepekben: **RICHARD DIX és MARY BRIAN**

Monopol Paramount-film.

Butorárleszállításra

határoztuk el magunkat, hogy üzemenk munkásait foglalkoztathassuk, ha tehát

olcsó és jó butort

Büsendorfer, Stingl, Wirt, Productivgenossenschaft és Hofmann

zongorát, pianinót,

akar vásárolni, ne sajnálja az utat Marosvásárhelyre és tekintse meg

Székely és Réti

butorgyár rt.

hatalmas raktárait. Hitelképes egyéneknek kedvező fizetési feltételek

HOTEL IMPERIAL PALACE

Igazgató: TASCU CIONU.

Calea Victoriei No. 47. Telefon 312/82. Bukarest

Szemben a királyi palotával. Telefon 312/83

Elsőrangú szálloda, teljesen átalakítva. 110 világos, elegáns butorozott szoba. Példás tisztaság. Központi fűtés, fürdőszobák, lift. Melegvíz az összes emeleteken. A legelőkeltebb kényelmi újításokkal. Minden nyelven beszélnek.

Csütörtök, 1929. január 17

A lib me

A „Cuv már fe tőke és

(Bucuresti-Kelet tud.)

esőnt ajánló

tőjeként nape

mán államva

mán szakértő

tési program

zik. A francia

autonak

költségei,

anyag-parkja

deklódik.

Leverce

hogy előb

már ép

amelyakbe

az állam. A

dus alatt és

költséggel

kezdésére va

elvégezői, de

gyorsabb be

nek. A jelen

teiben a köv

A brassó—

145 kilométer

hárd 287 mi

hárd 500 mi

munkálatok

szociális 55

ralra 162 m

millióra van

ni 30 kilom

72 millió le

tévő munká

millióra van

hosszuságú

99 millió

722 millió

kométeres be

eddig 114 m

lióba fog ke

Ezu

Még van

melyekkel e

lebbe fog ker

se. A további

retvnek az a

a CFR ne

helyezett

gy az elő

nyeg

Megbízói rő

ben Leverce

esőn első re

janak a CFR

nak befejez

legfontosab

brassó bu

ment ezáltal

tulságosan i

—Poestii v

erdélyi áruk

jutnának el

Beltől

Egyébként

térium ma

vállalkozó o

valamelyik

rozásával fo

időtartamát

és

a fizetést

arányában

adni, am

kezdené n

részlet

A miniszteri

gatósága elh

latot is tárg

helyt az áll

jeződnék.

Öt év

nak re

A vasút

azonban ige

dőlőanyagok

A liberálisok egyik legnagyobb üzlete húzódik meg a CFR ujjáépítési tervszerve mögött

A „Cuvantul” szerint Párisban a Banca Românească kívánsága szerint már felosztották a vasuti anyagmegrendeléseket. A liberális nagytöke és nagyipar állítólag még most is tárgyalásokban van a kölcsönt folyósító konzorciummal

(Bucaresti-Bukarest, január 16. Az Uj Kelet tud.) Leverve mérnök, aki a kölcsönt ajánló francia pénzcsoporthoz szakértőjeként aszok óla tanulmányozza a román államvasutak helyzetét jelenleg a román szakértők által kidolgozott ujjáépítési program felülvizsgálásával foglalkozik. A francia szakértő különösen a vasutvonalak kibővítése, ezen munkálatok költségei, valamint a CFR gérdűb-anyag-parkjának kiegészítése iránt érdeklődik.

Leverve azt javasolja a vasútnak, hogy előbb sűrűsöen fejezze be a már építés alatt álló vonalakat, amelyekbe rengeteg milliót fektetett be az állam. A vasút eredetileg négy periódus alatt és 42 milliárd 911 millió lej költséggel akarta az ujjáépítést, vagyis kétöszere váró 2718 kilométer vonalat érvezzel, de Leverve a munkálatok gyorsabb befejezését tartja szükségesnek. A jelenlegi helyzet ebben a tekintetben a következő.

Az építés alatt álló vonalak

A brassó-buzauti kettősvágányú vonal 145 kilométer hosszúságban, eddig 1 milliárd 287 millióba került és még 3 milliárd 500 millió lejt van szükség a munkálatok befejezéséhez. A kisebev-wacádke 55 kilométeres egyvágányú vonalra 102 milliót költöttek és még 549 millió van szükség. A bukarest-liveeni 30 kilométeres vonal építésére eddig 72 millió lejt fordítottak, míg a hátralevő munkálatok elvégzéséhez még 722 millióra van szükség. A 77 kilométer hosszúságú kisilva-domnyatrai vonal 99 millióba került eddig és ugyancsak 722 millióba fog még kerülni. A 66 kilométeres batadag-tuloeai vonal építése eddig 144 millióba került és még 383 millióba fog kerülni.

Eztán 7,5 milliárdot kap a CFR

Még van néhány kisebb munkálat, a melyekkel együtt mintegy 3 milliárd lejt fog kerülni az új vonalok befejezésére. A további program tekintetében Levervnek az a feltevése, hogy

a CFR nem lépheti túl a kilitasba helyezett kölcsönrészlet keretét és így az előirányzott kiadásokat lényegesen csökkenteni kell.

Megbizói részére összeállított jelentésében Leverve azt javasolja, hogy a kölcsön első részletéből 7,5 milliárdot adjanak a CFR legsürgősebb munkálatainak befejezéséhez. Mindenekelőtt

legfontosabbnak tartja Leverve a brassó-buzauti vonal befejezését,

amelytől azonnal felszabadítaná a jelenleg túlságosan igénybevett Brassó-pradeal-Ploesti vonalat, azonkívül pedig az erdélyi áruak sokkal rövidebb idő alatt jutnának el a dunai kikötőbe.

Belföldi ajánlatot is kapott a CFR

Egyébként a közlekedésügyi minisztérium ma ajánlatot kapott egy belföldi vállalkozó cégtől, amely hajlandó lenne valamelyik vonal építésével és finanszírozásával foglalkozni. A munkálatok időtartamát az ajánlat 3 évben limitálja és

a fizetést hajlandó a végzett munka arányában állampapírokból is elfogadni, amelyeket a negyedik évben kezdene meg az állam évi egyenlő részletekben visszaváltani.

A minisztérium, illetve a CFR vezérigazgatója elhatározta, hogy ezt az ajánlatot is tárgyalás alá fogja venni, mielőtt az államkölcsön tárgyalásai befejeződnek.

Öt év alatt 13,760 új kocsit akarnak rendelni

A vasút ujjáépítésének kérdésében azonban igen nagy szerepe van a gérdűbanyagoknak is. Ebben a tekintetben

a román szakértők azon a véleményen vannak, hogy minden 103 kilométer vonalátváltásra 350 kocsinak kel jutnia, vagyis az egész 10.322 kilométeres vasúthálózatra összesen 36.130 vagonnak. Ezzel szemben az 1926. évi összeírás adatai szerint

a CFR 18.198 jó, 4948 könnyen sérült, 6966 nehezen javítható és 1319 kiselejtezni való, összesen tehát csak 31.731 kocsi felett rendelkezik.

Ha feltesszük, hogy a nehezen javítható vagonok 50 százalékát rövid időn belül használható állapotba helyeznénk, kerek számban 26.920 vagonunk van és így még 9200 fedett kocsira lenne szükség, ezenkívül még 4500 nyitott kocsira is.

A szükségesnek mutatkozó 13.760 új kocsit beszerzését a CFR vezérigazgatója öt évre tervezi. Az első évben 3000,

a másodikban 2400 a harmadikban 1800, a negyedikben 1200, az ötödikben pedig 800 fedett kocsit akar rendelni a vasút. A rendelések összege az első évben 38 és egynegyedmillió aranylejtbe, a második évben 32 millió 130 ezer, a harmadikban 26 millió 460 ezer, a negyedikben 20 millió 790 ezer, az ötödikben pedig 18 millió 900 ezer, összesen tehát 134 millió 530 ezer aranylejtbe, minthogy egy kocsi építése átlagban 9766 aranylejtbe kerül. A nyitott teherkocsik építése öt évben át 68 millió 685 ezer aranylejtbe kerülne, vagyis

összesen 203 millió 215 ezer aranylejtbe kerülne a CFR kocsiparkjának kiegészítése.

Ezzel szemben Leverve mérnök azon a véleményen van, hogy a mai teherforgalom mellett a jelenlegi kocsipark telje-

sen elegendő még husz évig is ha a kocsikat racionálisan használják fel.

A Cuvantul szerint a CFR igazgató-ságának tervszerve mögött a liberális töke által finanszírozott belföldi vagon-gyárak üzlete húzódik meg. A lap azt állítja, hogy Leverve, akivel még Bra-tianu Vintila kezdte meg a tárgyalásokat azért tért most vissza Romániába hogy direktívákat adjon a CFR-nek szánt kölcsönrészlet felhasználása tekintetében. De abban a jelentésben arról is szó van, hogy

a liberális közvetítők inspirálására Párisban csak két romániai vállalatot tartanak alkalmasnak arra hogy részt kapjon a megrendelésekből

és a két vállalat egyike a Banca Românească által finanszírozott Franco-Román építési és vasuti anyagvállalat, a másik pedig az ugyancsak liberális érdekeltségű Lemaitre-üzemek. A liberálisok állítólag a megrendeléseknek az öt intencióik szerint történő felosztása esetére busás jutalékokat ígértek a francia közvetítőknek, akikkel a liberális töke és ipar korifeusai még most is tárgyalnak Párisban és állítólag ez is egyik oka a kölcsöntárgyalások elhúzódásának, mert a bankárok ragaszkodnak a liberálisok által ígért magas jutalékokhoz. (n. k.)

Negyszáz ember vesztette el életét egy hongkongi partok közelében elsüllyedt hajón

Borzalmas hajókatasztrófa érte az angol-kínai társaság egyik hajóját

London, január 16. Honkongból érkezett jelentés szerint egyik angol-kínai hajótársaság Sinva nevű kétézer tonnás gőzöse a parttól mintegy nyolcvan kilométernyi távolságban a nagy viharban zátonyra futott és elsüllyedt. A katasztrófa következtében mintegy négyszáz

ember életét vesztette. Honkongból több vontató gőzös indult ki a katasztrófa színhelyére, de odaérkezésükkor már a hajó roncsait sem találták. A katasztrófának a hajó száz főnyi személyzetén kívül mintegy háromszáz utas is áldozatul esett. Az utasok túlnyomó többsége

kínai. A borzalmas szerencsétlenséget mindössze husz ember élte túl, akik egy felborult mentőcsónakba kapaszkodtak s akiket egy kínai halászbárka másfél órával a hajó elsüllyedése után fedélzetre vett.

Egymásnak ellentmondó hírek teszik zavarossá az afganisztáni helyzetet

Az új királyt megkoronázták, de a lázadók tovább nyomulnak Kabul felé?

London, január 16. Kabuli jelentés szerint a főpapok és a nemesek esküt tettek az új afgán királynak, akit tegnap az eskütétel akusa után már meg is koronáztak.

A felkelők csapatai arra a hírre, hogy a gyűlölt Amanullah a trónról lemondott, beszüntették az ellenségeskedést és fegyverszünetet kötöttek a kormánycsapatok parancsnokságával.

Ujabb jelentés azt közli, hogy a felkelők megszüntették a fegyverszüneti megállapodásokat és ismét előnyomulóban vannak Kabul felé.

Az angol-indiai határra érkezett hírek az afgán helyzetről egymásnak ellentmondók. Egyesek szerint a felkelők a fegyverszünet megkötésével csak félre akarták vezetni a királyhi csapatokat,

hogy súlyos vereséget mérhessenek rájuk, mert állítólag a lemondott király hátyját sem szívelhetik. Mások szerint viszont a trón birtokosának változásával helyre fog állni a nyugalom Afganisztánban.

Ujabb hírek szerint a lázadók vezérei magas vérdíjat tűztek ki az elmenekült Amanullah király fejére.

Az amerikai szenátus ratifikálta a Kellogg-paktumot

Interpelláció a francia kamarában a Kellogg-paktum és az angol-francia flottaegyezmény ügyében

London, január 16. Washingtoni jelentés szerint a szenátus tegnap ratifikálta a Kellogg-paktumot. A szavazást hosszabb vita előzte meg, de a ratifikálás ellen egyedül Bleen szenátor adta le szavazatát. A szavazás végeredménye 84 szavazat 1 ellen. A szenátus ülésén részt nem vett kilenc szenátor kijelentette, hogy szavazásban részvételük esetén ők is mindannyian a ratifikálás mellett foglaltak volna állást.

Páris, január 16. A lapok örömmel regisztrálják az amerikai ratifikáció be-következését és annak a reményüknek adnak kifejezést, hogy a Kellogg-egyezményt most már rövidesen az összes alá író hatalmak ratifikálni fogják.

Páris, január 16. A szenátus tegnapi ülésén Lemery szenátor interpellációt terjesztett elő a kormány külpolitikája ellen s azt igyekezett bizonyítani, hogy a Kellogg-egyezmény és az angol-francia flottaegyezmény alapelvei egymással szöges ellentétet képeznek. Lemery szerint az orosz szovjet is nagy aktivitást fejt ki az utóbbi időben s ez komoly aggodalomra ad okot.

Briand külügyminiszter válaszában rá mutatott arra, hogy Franciaország nemzetközi szerződésai nem állanak ellentétben egymással és kivétel nélkül arra szólnak, hogy a Népszövetséget erősítsék, melynek a Kellogg-paktum egyik erős támasza lesz.

Briand ezután méltatta az amerikai francia barátsági szerződés jelentőségét s azt hangoztatta, hogy a nemzetközi problémák intézésénél nem áll fenn versengés a két kontinens között, hanem ellenkezőleg szoros együttműködésre törekvés tapasztalható. A lengyel-orosz jegyzékváltás ügyében Briand azt a kijelen-

tést tette, hogy Európában egyetlen államnak sem lesz az ellen kifogása, hogy a keleteurópai államok a békét külön meggyőzőkényvekbe foglalt kötelezettségek útján biztosítsák.

— Az új népszövetségi palota és a svájci államvasutak. Genfből jelentik: A népszövetségi palota építésével megbízott delegáció tárgyalásokat kezdett a svájci államvasutal. Azon a magaslati ponton át ugyanis, ahová az új népszövetségi palotát tervezik, vasuti vágány húzódik keresztül s a vasuti pálya át-helyezését szeretné a népszövetségi bizottság az államvasutnál elintéztetni. Az áthelyezésre vonatkozólag többféle tervet javasoltak. Ezek közé tartozik az a megoldás is, hogy a dombvidéket alag-uttal furatják át és a vasutvonalat az alagutba helyeznék. Most tárgyalják meg ennek a mindenesetre óriási költséget igénylő áthelyezésnek módjait.

Utazók! BERKOVICSNE
vendéglője legnagyobbitva
Oradea, str. Nicolai Iorga 19.
Zöld-ü. Mérsékelt árak. Kötő házikonnya

andree
GYÁR
LEGUJABB
der
GÉT
HATÓ
szoros értel-
telcu ügy-
lőitöködöt.
ta állását
nár mentbe-
volt kéte.
a halálba
t barátjával
k vendég-
arsa esen-
ratással volt
miféle szö-
yik har-
ette Br-
kedvöt
t többsz-
az oka sz-
máig k-
külön-
rcáról. Ejel
g elhagya
ton ball-
llott és a
egyik há-
in kétsz-
tai gyors-
ömlött
a követ-
desanyja
k pár per-
re. A mon-
t ünök-
ent keres-
a tüdő-
kozta, hogy
ndult a ver-
endőség k-
helyszín-
z öngyű-
onban es-
y a, reul-
y Bra-
szóval sem
akar elk-
levett volt.
Par-
ajdonitok-
aját kiki-
nála. Holt-
ponctani in-
nesétlen éle-
ár ügyvéd-
omban áll-
köz-
letben
t vetk:
k
letéből.
pekben:
AN

„A liberális párt őszig fegyverszünetet engedélyez a kormánynak“

A parlament mai ülésén a liberálisok tagadják, hogy a kormány adópolitikája ellen nehézségeket gördítenének

Bucuresti-Bukarest, január 16. A kamara mai ülésén a napirend előtti felszólalások során Generiu a cukorgyárak ügyét teszi szóvá, dr. Lucian Sándor az adóbeszedések ügyét, Leon képviselő pedig a tighinai incidenst. Mirto alminiszter válaszol ez utóbbi felszólalására. Mirto azt hangoztatta, hogy Buzdugan és Leon által előadottak nem felelnek meg a valóságnak. Továbbá közölte, hogy a falusi őrségek ügye az egész ország területén rendezve van.

Pantasopol felszólalásában a községi teüjzemek felállítását sürgeti és egyben az 1929 évi katonai korosztály behívását teszi szóvá.

A napirend során a trónbeszédre adandó válasz szerepel, melyhez Polisu Micsunesti szöveget hozza üdvözölve a szabad választás útján a parlamentbe került többséget és a kormányt, amely azért harcolt, hogy győzelemre vihesse elveit. Micsunesti polemizál az ellenzéki pártok szónokaival Jorgával, Lupuval és Gogával és azt hangoztatja, hogy nem a liberális párt adta az általános választói jogot az országnak, hanem az egész ország egységesítésének ténye. Polemizál továbbá Ducával a liberális párt érdemeiről.

A szenátus mai ülésén Miclescu kéri a belügyminisztert, hogy a felosztott községi tanácsok aktáit terjessze a legfelsőbb közigazgatási tanács elé.

Graur szenátor kérdést intéz a kormánynak, hogy milyen rendszabályokat igyekszik fogantatni a liberálisok adóellenes propagandájával szemben. Orieanu szenátor visszautasítja ezeket a vádakokat és azt hangoztatja, hogy a liberálisok nemcsak, hogy nem támadják a kormány adótvörnyét, hanem támogatják is az ország érdekében szükséges akciónál. A liberálisok őszig fegyverszünetet engedélyeznek a kormánynak.

Madgearu konstataálja, hogy első ízben történik ilyen kijelentés a liberálisok részéről. A jelenlegi adók nem egyebek, mint a nemzet véradója, amelyet azért kell fizetni, mert volt egy liberális kormányunk.

Tiltakozik a kétszínűség vádjá ellen és kiemeli, hogy a liberálisok állnak elő, akiknek nem csak benn az országban, hanem külföldön is rágalmaznak. Rámutat azután a liberálisok által hagyott nehézségekre.

Averescu tábornok leszegezni kívánja, hogy pártja mindig küzdött a liberálisokkal azok költségvetési szisztemája miatt. Az ő kormányzása idején a költségvetés reális volt. Nézete szerint a jelenlegi kormány hibásan jár el, ha azt hiszi, hogy a költségvetési ürt adókkal lehet fedezni.

Még mindig nincs pozitívum a kölcsön ügyében

(Bucuresti-Bukarest, január 16. Az Uj Kelet tud.) Párisi értesülés alapján az Adeverul mai száma közli, hogy Popovici Mihály pénzügyminiszter ma újabb megbeszéléseket folytatott a külföldi bankárokkal. A pénzügyminiszter holnap Briand külügyminiszterrel fog tárgyalni. A hivatalos francia körök a legteljesebb mértékben támogatják Popovici Mihály párisi tárgyalásait, de végeredményben még semmi pozitívum nincsen, habár a tárgyalások kimenetele valószínűleg kedvező lesz. A kormányhoz közelálló körökben még mindig azt hangoztatják, hogy a kölcsön megkötése biztosítottak látszik.

Ezzel szemben a legutóbbi jelentések arról számolnak be, hogy a párisi tárgyalások sikere, a bankárok által támasztott újabb feltételek miatt, ismét veszélyben forog. A külföldi bankárok állítólag nemcsak pénzügyi, hanem politikai feltételekhez is kötik a kölcsönt és a feltételek között olyanok is vannak, amelyekről a bukaresti sajtó a legnagyobb

felháborodással emlékszik meg. Az egyik ilyen feltétel — amint azt a Cuvantul mai vezércikkében megállapítja — az, hogy a békeszerződések revíziójának és Románia határainak megváltoztatása esetén az esetleges revízió után megmaradt országterület köteles a kölcsönszerződésből folyó összes kötelezett ségeket átvenni. A lap szerint ez a feltétel ebben a formulában a legnagyobb

mértékben sérti az ország presztizsét és így nem valószínű, hogy akadna olyan kormány, amely ezt a megadható feltételt elfogadná.

Bukarest pénzügyi köreiben ezeketán, ami természetes is, még nagyobb fentartással kísérik a párisi kölcsöntárgyalásokat. Az általános figyelem egyre inkább arra a kampányra terelődik, amelyet a liberális sajtó folytat Titulescu

ellen. Ezzel a kampánnyal kapcsolatban a kormányhoz közelálló „Ultima Cuvant” azt írja, hogy a Titulescu ellen felszólalóktól várak jogtalanok mert az általa tett proposíció nem érinti a románia jegybank által létrejött stabilizációs egyezményt. Titulescu mindössze arra számít, hogy közölje a kormánnyal azokat a feltételeket, amelyek mellett a londoni City hajlandó volna a Népszövetség égisze alatt a Romániának szükséges stabilizációs és beruházási kölcsönt felváltani. Ezek a feltételek, mint ismeretes, lényegesen kedvezőbbek a londoni csoport által támasztott feltételeknél, azonkívül pedig — írja a lap — a népszövetségi közvetítés kiemelte a kölcsönt jelenlegi politikai kereteiből és szigorúan pénzügyi művelet jellegűt adná az egész tranzakciónak.

Holtpontra jutott a nyomozás Schleicher Amália aradi zenetanárnő meggyilkolása ügyében

A tanárnőnek lakásáról eltűnt két nagyértékű mesterhegedűje

(Arad, január 16. Az Uj Kelet tud.) Az a rejtélyes gyilkosság, amelynek Schleicher Amália ismert és köztiszteletben álló zenetanárnő esett áldozatul, még mindig izgalomban tartja Arad közvéleményét. A bonctani intézetben Bradeanu dr. vármegyei főorvos szerda délután ejtette meg a hulla boncolását. Kétségtelen megállapítást nyert, hogy Schleicher Amália gyilkossági mérénylet áldozata lett. A halál közvetlen oka fojtogatás volt, ami a szerencsétlen nő nyakán látható nyomok és a fojtogatásból eredő sebek igazolnak. Nem felel meg a valóságnak az aradi lapoknak az a „szexuációs” híradása, hogy a holttestet vér borította, mert a testen sehol külső erőszaknak nincsen nyoma.

Az aradi rendőrség a legerélyesebben folytatja a nyomozást a gyilkos kiletének megállapítására. Ez azonban szinte leküzdhetetlen nehézségekbe ütközik. A kimerítő helyszíni vizsgálat sem vezetett pozitív eredményre. A zongora tanárnő lakásáról egyetlen értékes tárgy sem hiányzik. A hozzátartozók szerint azonban eltűnt a lakásról a zenetanárnő két értékes versenyhegedűje. Az egyik hangszer egy Amanti-gyártmányú, rendkívül értékes hegedű volt, amely nagy összeget ér meg. Lehet azonban, hogy a hangszereket, amelyekről a hozzátartozók is úgy tudták, hogy javításra szorulnak, Budapestre küldte el Schleicher Amália. Ama feltevés ellen egyébként, hogy

a gyilkosság a hegedűk kézrekerítéséért történt volna, néhány észszerű megállapítás szól. Valószínűtlen, hogy a gyilkosságot a hegedűk kézrekerítése érdekében követték volna el, mert a jogikus gondolkodás pedig kizárja azt, hogy egy intelligens ember a hegedűk kézrekerítéséért gyilkosságot kövessen el. Aki a hegedűt elakarta lopni, az akkor is látogatást tehetett volna Schleicher Amália lakásán, amikor a zenetanárnő nem volt otthon, hisz a ház lakói előtt köztudomású volt, hogy a tanárnő a nap jórészt lakásától távol töltötte

Sulyos ítélettel pontot tett egy romantikus szerelmi történet végére az aradi törvényszék

Nyolchónapi börtönre ítélték bigámiáért a muzulmán hitre áttért aradi fakereskedőt

(Arad, január 16. Az Uj Kelet tudósítójától.) Hihetetlenül romantikus perben mondott ki ítéletet tegnap este az aradi törvényszék. A valóságos regényt magábaölelő peranyag egy két éves szerelmi históriát tartalmaz, amely érdekességében a legromantikusabb lektüregényt is felülmúlja. Két évvel ezelőtt történt, hogy Zsoltz Alajos aradi fakereskedő belszeretett Stolcz Baba fiatal urilányba. Miután Stolcz már évek óta nős volt, válni akart feleségétől, hogy Stolcz Babával egybekelhesse. A feleség azonban megtagadta a válásba való beleegyezést, mire Zsoltz Alajos pazar ötlettel rendkívül logikus fegyverhez nyult.

med Hadzsi nevet nyerte el, míg Stolcz Baba a mohamedán egyház kebelében Hatizse Munover néven pedigréztetett. Az újdonsült mohamedánok ember és Allah előtt — tehát úgy polgári, mint egyházi előírások szerint — egybekeltek és mint férj és feleség tértek vissza Aradra.

A feleség bigámia címén mihamarabb feljelentést tett férje ellen, akinek Mehmed Hadzsi mivoltát egyszerűen nem akarta tudomásul venni.

A fiatalokat a feljelentés nyomán azonnal le is tartóztatta az aradi rendőrség és két héten keresztül vizsgálati fogságba is ülték az aradi ügyészség fogházában.

Az aradi törvényszék később szabadlábra helyezte őket, de néhány tárgyalást kellett elnapolnia, mert a jogilag rendkívül komplikált ügyben nem tudott ítéletre jutni.

Nyolc héttel ezelőtt a törvényszék végre ítélezte az ügyben. A vádlottak felett nem mondot ítéletet, csupán elvi jellegű határozatot hozott, amennyiben elrendelte az Adakaléban megkötött házasság felbontását.

Az ügyész azonban fenntartotta a bigámia vádját a fiatal pár ellen, miért is a törvényszék a per bünyügyi részének tárgyalását a tegnapi napra kitűzte.

Az aradi törvényszék este 10 óráig

tartó tárgyalás után marasztaló ítéletet hozott a perben, Zsoltz Alajost 8, Stolcz Babát pedig 4 havi börtön büntetéssel sújtva.

A vádlottak enyhítésért, az ügyész sulyosbbitásért fellebeztek. Az ítélet Aradon óriási feltűnést keltett.

— Spanyolországban is fellépett — a spanyolnátha. Párisból jelentik: Madridi jelentés szerint Spanyolországban is fellépett több városban a spanyolnátha. A betegség lefolyása eddig enyhének mondható.

— A kolozsvári Gutenberg dal és szeneegyütet 1929. január 20-án, vasárnap este fél 9 órai kezdettel a román kőműves főginnázium diszterkében dal és zenés estélyt tart a következő műsorral: Durand: Introductio. Előadja a zenekar. Lányi-Petőfi: Egy gondolat bánt engemet. . . Éneklj a dalkar. Gounod: Alia tódal. Éneklj Bödör Erzsike. Zongorán kíséri: Izsák Laura. Grieg: a) Largo, b) Ases halála, c) Solveig dala. Előadja a zenekar. Bena: Luna suráde, Arany-Petőfi: Falu végén kurta kocsmá. . . Éneklj a dalkar. Kéler: Lutspiel Ouver ture. Előadja a zenekar. Tereza Berálan: Utolsó dal. Éneklj a dalkar. Mozart: „Ich weiss nicht wo ich bin”. Éneklj Bödör Erzsike. Gounod: Faust induló. Zenekari kísérettel éneklj a dalkar. Bellegő díj nincs. Műsor megváltása kötelező.

Könyvelési és üzleti könyvek
különleges vonalzását készíti a
Cartea Românească
könyvgyár — Cluj pontosan, jól és olcsón

Csütörtök
Az Uj Kelet zsidós Főszékesztő Felelős szer az Uj Kelet forrás
— Szomb lozsváron a sulat. A k telkes és k tartó munk bima műke csak Déser közönség k Habima mu baton este vári közöns ja a Herzel szinnüvet. sára már a dóság figye szolgál. am részét a K zsidó kórha elővételben ránál kaphe
— A bu könyvvaliom podott. Buc temi könyv neggie-alap ezér kötetre könyvállom táruk közé könyvtárat.
SULYOS szervezet er dozás melle létekra, am tolja. Ilyen erősitő táps
— Sándor miszter vitái lesztás kulis magyarok a tordai dollár Weinberger kal tíz év a mári Banca csőszentmár rakat a vár kek olvosha számában. A rott jelenik dékban kap
— Sajamo a Magánal 18-án, azaz mon László tárgy tudor tole France zottak otth zottak alatt 7 szám alatt Érdeklődés é denki pont nehogy kése az előadást. és vendégtk
— A Hggi köriményel osztálya köz órai hétfőn, nek megtart toronaszbjano íranti önzette szerepet. A vadarné sza kedden és c Ezek az este vannak fenn

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánági zsidóság napilapja.
Főszerkesztő: Dr. Marton Ernő.
Felelős szerkesztő: Jambor Ferenc.
Az Uj Kelet cikkeinek utánnyomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

— Szombaton este mutatkozik be Kolozsváron a Habima jidis műkedvelőtársulat. A kolozsvári zsidó ifjúság egyik lelkes és kitartó csoportja hónapokig tartó munka árán szervezte meg a Habima műkedvelőtársulatot, mely eddig csak Désen lépett fel az ottani zsidó közönség lelkes ünneplése mellett. A Habima munkájának eredményét szombaton este akarja bemutatni a kolozsvári közönség előtt, amikor is bemutatja a Herzele Meijhesz e. négyfelvonásos színművet. A zsidó műkedvelők előadására már annál is inkább felhívjuk a zsidóság figyelmét, mert az jótékony célt szolgál, amennyiben a jövedelem egy részét a KKL a zsidó agglomeráció és a zsidó kórház között osztja fel. Jegyek elővételben a Magyar Színház pénztáránál kaphatók.

— A budapesti egyetemi könyvtár könyvvállománya 604.000 kötetre gyarapodott. Budapestről jelentik: Az egyetemi könyvtár könyvvállománya a Carnegie-alap legutóbbi ajándékával 640 ezer kötetre szaporodott. Az óriási könyvvállománya a legértékesebb könyvtárak közé emeli a budapesti egyetemi könyvtárat.

SULYOS BETEGSÉGEK emésztek a szervezet erejét. A legjobb ápolás és gondozás mellett is szükség van olyan lapkára, amely az elvesztett erőt pótolja. Ilyen jól emészthető, kellemes ízű, erősítő tápszer az **Ovomaltine**.

— Sándor József és Vajda belügyminiszter vitája a szenátusban; A csiki választás kulcsfontosságú; Miért szavaztak a magyarok a nemzeti pártra; Hamis-e a tordai dollár; 30 millió dollárt örökölték Weinbergerék; Mi lett az emigránsokkal tíz év alatt? Tánclépésben a szatmári Banca Română csödjé körül; Di-ösöszentmárton tanácsa kikergeti a gyárakat a városból és más nagyszerű cikkek olvashatók az Erdélyi Futár friss számában. Az Erdélyi Futár Kolozsvárról jelenik meg, de az összes újság-bödékből kapható.

— Salamon László irodalmi előadása a Magánalkalmazottaknál. Folyó hó 18-án, azaz péntek este 8 órakor Salamon László író és publicista irodalmi tárgyú tudományos előadást tart „Anatole France” címen, a Magánalkalmazottak otthonában, Str. Cogălniceanu 7 szám alatt. Az előadás iránt nagy az érdeklődés és azért ajánlatos, hogy mindenki pont 8 órakor már megjelenjen, nehogy késedelmes jövetelével zavarja az előadást. Az előadás teljesen díjtalan és vendégeket szívesen fogadnak.

— A Haggibor tornaszakosztályának közleményei. A Haggibor tornaszakosztálya közli, hogy a férfi tornászok órái hétfőn, szerdán és szombaton lesznek megtartva Morar Albin, az ismert tornász bajnok vezetésével, aki a sport iránti önzetlen szeretetéből vette át ezt a szerepet. A női tornászok Semlyén Tivadarné szakavatott vezetése mellett kedden és csütörtökön tartják óráikat. Ezek az estélyek kizárólag részükre vannak fenntartva.

Milliomosok kommunista társulatot alakítottak Londonban

Lord Listowel fiának akciója

London, január 16. Az angol felsőbb társadalmi köröknek nagy szenzációja van, amelynek középpontjában Viscount Ennismore áll, fia Anglia egyik leggazdagabb férfainak, lord Listowelnek. A lord számos bányának a tulajdonosa, aki annakidején nagy szerepet játszott Anglia politikai életében. A konzervatív köröknek ma is egyik legismertebb tagja.

Néhány nappal ezelőtt Viscount Ennismore elhagyta a szülői házat és minden formában lemondott rangjáról és nevéről. Új neve: Mr. Here, lakása London egy külvárosában van és két szobából áll, ahol egy különös részvénytársaságot szervez. A részvénytársaság neve „Neighbours Limited” „Barátok Társulata” és tagjai kizárólag a felsőbb tízezrek közül rekrutálódnak. A tagok mindenképp elöl kötelezik magukat arra, hogy rangjukról és címekről lemondanak és mint egyszerű polgárok élnek. Együttal pedig kötelezik magukat arra is, hogy vagyonuk tulnyomó részét Anglia szegényei és munkanélküliei kö-

zött szétosztják. A vagyon elosztását a társulat vezetősége hajlja végre, ezzel szemben kötelezi magát, hogy tagjait a megmaradó vagyonból eltartsa. Ez az ellátás nem lehet több heti három fontnál (2400—2500 lej) nőtlenek számára. Házasságokból négy fontot kapnak.

Ennismore maga már előljárt a jó példával, amennyiben nagy vagyonát különböző jótékonyági egyesület rendelkezésére bocsátotta. A társulat megszervezése során felszólította a Labour Párt gazdag tagjait, (az angol munkáspártban ugyanis számos gazdag ember van), hogy csatlakozzanak az új alakulathoz.

London arisztokrata körében a fiatal magnás akciója nagy meglepetést keltett és különböző megítélésre adott okot. A Labour Párt arisztokrata tagjai közül többen beléptek a társulatba. London papsága egyelőre nem foglalt állást a kérdésben, de a sajtó unszolására kell hogy legrövidebb idő alatt ez is megtörténjen.

— Letartóztatják a volt marosvásárhelyi rendőrprefektust. Marosvásárhelyről jelentik: A marosvásárhelyi új rendőrprefektus Suetiu I. bünvádi feljelentést tett elődje, Kariadi volt rendőrprefektus és Mateescu rendőrigazgató ellen, akik utlevelekkel, fegyvertartási és más engedélyekkel számos visszaélést követtek el. Kariadit a liberális kormány bukása után rendelkezési állományba helyezték, de a bünvádi feljelentés alapján valószínű, hogy már a közeli napokban letartóztatják.

— Eljegyzés. Mózes Zsigmond fatermelő Miercurea-Ciucului (Csikszereida) és Rónai Margitka Cluj jegyesek. Minden külön értesítés helyett.

Purgen (Purgó) - Bayer az ideális hashajtó, eredeti dobozban. II

— Negyedik gyermekét szülte a vonaton. Kaposvárról jelentik: Horvát Jánosné tegnap a Kaposvárról Budapest felé menő vonaton egészséges fiúgyermeknek adott életet. A dologban az az érdekes, hogy Horvátnénak négy gyermeke van és mind a négy vonaton született.

— Észak Európában nagy hóviharak dúlnak. Berlinből, Európa északi részéről érkező távirati jelentések nagy hóviharakról adnak hírt. A skandináviai partvidéken a hajózás szinte lehetetlenné vált és több hajó zátonyra jutott.

— Egy Páris melletti város polgármesterét antimilitarizmusért két évi börtönrre ítélték. Párisból jelentik: A Saint Denis-i polgármestert, aki a kommunista párt Saint Denis-i csoportjának vezére, a bíróság tegnap egy antimilitarista újságírókért két évi börtönrre és kétezer frank pénzbüntetésre ítélte.

A Matild-viz

egyetlen banketten sem hiányozhat, mert ez a vezető márka.

— Brűxben részeg tisztak nagy botrányt rendeztek. Brűxből jelentik: Tegnap éjjel több részeg cseh tiszt nagy éjjeli botrányt rendezett. Katonák kíséretében bevonultak egy bárba, ahonnan a civileket kiverették, egy hölgyet inzultáltak és a hölgy kísérőjét karddal félholtra sebeztek. Ezután törtek-zuztak a helyiségben minden kezükbe eső dolgot. A brűxi katonai parancsnokság szigorú vizsgálatot rendelt el az ügyben.

ANACOT-PASZTILLA szopogatásával fertőtleníse a száji- és garatüreget. Anacot-pasztilla megvédi fertőzéses bántalmaktól. Egy phola ára 37.— lei.

— Gyomor-bél- és anyagcserebetegknél a természetes „Ferenc József” keserűviz az emésztőszervek működését hathatósan előmozdítja s így lehetővé teszi, hogy az egészséges tápláló anyagok a vérbe kerüljenek. Orvosi szakvélemények hangsúlyozzák, hogy a Ferenc József víz különösen érelmeszesedésnél igen hasznos bélszabályozó szer. Kapható gyógyszerárakban, drogériákban és fűszerüzletekben.

Estélyi és báli

francia divatújdonságok megérkeztek

Szabó Jenő

női divatkülönlegességek nagyáruházába CLUJ

Telefon 4-79 Telefon

Kérem kirakataim szives meglátogatását!!!

— Az ivás szenvedélye öngyilkosságba kergette Szabó László kolozsvári futballistát. A kolozsvári öngyilkossági krónika ezen a héten három áldozattal bővült. Lapunk más helyein két öngyilkosságról számoltunk be, amelyek mellett harmadikul Szabó László ismert kolozsvári futballjátékos borzalmas öngyilkossággal járul. Szabó László tegnap este tíz órakor a vasutvonal felett átvetett repülőhidról a sinek közé vetette magát, ahol vérbenfagyva találták meg a vonalfelügyelő munkások. A helyszínrre érkező rendőrség és az azonnal kihívott mentők megállapították, hogy Szabó László két lába eltörtött és súlyos bordacsonttörést is szenvedett. A rendőrség azonnal értesítette az öngyilkos fiatalember Tordai uton lakó szüleit akiket azonnal kihallgattak a fiu magánéletére vonatkozólag. Itt a megtört emberek arról informáltak a rendőrséget, hogy Szabó László rendkívül könnyelmű életű, iszákos ember volt, akinek akaraterejét legyűrte az ivás szenvedélye. Öngyilkossága előtt levelet írt édesanyjának, amelyben elpanaszolta, hogy nem tud ellenállni az ivás szenvedélyének és inkább a halált választja, mint a biztos züllést. A rendőrség megállapította, hogy Szabó László, aki egyébként a CFR sportegyesületének standard játékos volt, tegnap délután a vasuti műhelyből való kijövetel után néhány klubtársával együtt mulatott, ahol nyolc liter forralt bort fogyasztottak el. Valószínűnek látszik, hogy Szabó László illuminált állapotban határozta el magát végzetes tettére. A szerencsétlen fiatalmbert még az éjszaka folyamán megoperálták. Élete megmenthető, de nagyon valószínű, hogy halálai gyomorérek marad.

Rádió műsor

Idő: közép-európai

CSÜTÖRTÖK, JANUÁR 17. — Budapest, 9.15: Hangverseny; 12: Déli harangszó; hírek; 12.20: Cigányzene; 13: Pontos időjelzés; hírek; 17.15: Rádió Szabad Egyetem; 18.25: Angol nyelvoktatás; 19: Előadás a Stúdióból: A vén gazember; 21.10: Zenekari hangverseny; 22.15: Pontos időjelzés; hírek; 22.30: Szalon-trió hangverseny; — Bécs, 11: Délelőtti hangverseny; 19.30: Operaelőadás, Utána jazz-zene. — Berlin, 20: Esti hangverseny; 21.30: Zongorahangverseny. — Breslau, 16.30: Szórakoztató zene; 21: Új rádiózene; 24: Ejjeli hangverseny. — Hamburg, 17.45: Népdalok; 19.25: Közvetítés a brémai operából; 23.15: Kávéházi zene. — Milánó, 12.30: Déli hangverseny; 20.30: Operaelőadás. — München, 12.55: Déli hangverseny; 19.30: Puccini: Bohémek — közvetítése. — Prága, 12.30: Déli hangverseny; 20: Esti hangverseny. — Stuttgart, 16.15: Hangverseny; Operatársulatok; 20.15: Operaelőadás, Utána mandoblahangverseny. — Zágráb, 17.30: A Balalajka-kórus hangversenye.

PÉNTEK, január 18. Budapest 9.15: A Temesváry-trió hangversenye. 12: Déli harangszó, hírek. 12.20: Gramofon hangverseny. 13: Pontos időjelzés, hírek. 16: Mésdelután. 16.45: Hírek. 17.35: Cigányzene. 18.50: Francia nyelvlecké. 19.30: A „Hoffmann meséi“ közvetítése az Operaházból. 22.35: Pontos időjelzés, hírek. 22.50: Cigányzene. Bécs 16: Hangverseny. 19.30: Egy dalmű előadása. 21.30: Esti hangverseny. Bern 20.15: Operaelőadás. Breslau 20.25: Egy hangjáték előadása. 21.30: Szórakoztató zene. Brinn 18.55: Egy opera közvetítése Prágából. Königsberg 20: Szimfonikus hangverseny. 22.30: Táncczene. Leipzig 22.30: Szimfonikus hangverseny. Nápoly 17: Olga di Napoli hangversenye. 21: Egy opera közvetítése. Prága 16.30: Délutáni hangverseny. 19: Egy opera közvetítése. Róma 20.45: Részletek a „Bajadér“ című operettből.

SZOMBAT, január 19. Budapest 9.15: Cigányzene. A szünetben, 9.30-kor, hírek. 12: Déli harangszó, időjárásjelentés, hírek. 12.20: A Temesváry-trió hangversenye. 13: Pontos időjelzés, hírek. 17.10: Megyeri Élla felolvasása: „Farsang Nizzában“. 17.40: Gramofonhangverseny. 19.30: Stransky Aranka hangversenye. Zongorán kíséri Polgár Tibor. 20: Másfélóra könnyűzene. 21.30: Morsányi László és Lakos Tibor hangversenye. 22.30: Pontos időjelzés, időjárásjelentés. Utána: Farkas Jenő cigányzene karának hangversenye. Bécs, 11: Délelőtti zene. 17.45: Zeneakadémia. 19.30: Celestino Sorobe (bariton) hangversenye. Berlin, 17: Délutáni zene. 20: Szórakoztató est: dalok és hangverseny. Breslau, 16.30: Délutáni hangverseny. 20: Otto Nicolai „Die lustigen Weiber von Windsor“ operájának előadása. Königsberg, 16.30: Délutáni hangverseny. 20: Népdalok és népdal-duettek. 22.30: Szórakoztató zene. Leipzig, 16.30: Délutáni hangverseny. 19.30: Verdi: „Arlucosbál“ c. operájának előadása. 22.30: Táncczene. 2. L. O. London, 19.30: Nora D'Arge (szoprán) és Tophis Green (bariton) hangversenye. 23.35: Táncczene. Milánó, 12.30: Déli hangverseny. 21: Egy opera közvetítése. Prága: 12.30 Déli hangverseny. 16.30: Délutáni hangverseny. 19: Szórakoztató zene. Zürich, 16: Hangverseny. 19.10: Szalonzene. 20: Egy hangjáték közvetítése.

Antik ebédő csodaszép
komplett, teljesen jó állapotban, sürgősen eladó. Érdeklődni **Rosenberg** régiesség kereskedőnél **Cluj, C. Victoriei 5.**

Autó-motor-aviatika

Az automobilbeszerzés fontosabb szempontjairól

Második közlemény.

Mik azok a főbb követelmények, amiket az automobilnál szemben támasztunk? Elsősorban természetesen a teljesítmény és a sebesség. Városi forgalomra szánt kocsi teljesítménye természetesen kisebb, hatásgara is szűkebb, mint a turakocsié, hiszen hosszú utazásokat lehetőleg rövid idő alatt nagy sebességgel kell lebonyolítanunk. Számot kell vetnünk azonkívül arra is, hogy a tura nem nyújt mindíg az autónak olyan kényelmes, akadálytalan terepét, mint a városok között, vagy aszfaltozott, sík utteste; sokszor emelkedéseket kell legyőznie, ami bizonyos teljesítménytartalékok igényel sáros talajegyenletlenségekkel, süppedős sáros, rossz uttal kell megküzdnie (ilyenek, sajnos még jórészt a mi országutaink), ami szintén elegendő erőlkifejtést, de még inkább a kocsi nyugodt, elasztikus járását, jó kúrgózságát követeli meg, ami a talajegyenletlenségek okozta durva rázkódásokat enyhíti. Városi használatra szánt, vagy éppen luxuskocsit nem lehet eredményesen hosszú túrára alkalmazni. A terheléssel is számot kell vetnünk, kétüléses kis kocsival nem szabad állandóan négy-öt személyt szállítani; vannak erre a célra megfelelő négy és hat, vagy többüléses nagy személyautók.

Igen fontos követelmény a modern automobilnál — különösen a sűrű városi forgalomban — a kellő felgyorsíthatóság, vagyis, hogy a kocsi állóhelyzetéből aránylag könnyen s rövid idő alatt legyen teljes sebességre hozható. Ez elsősorban a motor elaszticitásától függ. Ugyancsak a motor elaszticitására, nagy teljesítménytartalékja teszi lehetővé, hogy a géppel körülményes kapcsoltság, többfokozatu sebességváltás nélkül tudjunk kisebb emelkedésre felhárni. Elasztikus, jól szabályozható motor a városban, ahol ugyszólván minden pillanatban más-más sebességgel kell a vezetőnek hajadnia, valóságos jótétemény, mert általa nem kell oly sűrűn mechanikus sebességváltáshoz folyamodnia.

A kocsi egyszerű, könnyű kezelhetősége, irányító és ellenőrző műszereinek gyors áttekinthetősége és hozzáférhetősége is egyike ama követelményeknek, melyeket az automobilnál szemben támasztunk. Ez különösen olyanok részére fontos, akik maguk vezetik gépjüket s többé-kevésbé laikusok az automechanikában.

Igen jelentősek és az autováslárlás legkiemelkedőbb irányítói közé tartoznak természetesen a különböző költségproblémák, a vételár, a beszerzési költség, az üzemeltetési és a javítási költségek kérdése. A vételár magától értetődőleg a kocsi teljesítőképességéhez, méreteihez, műszaki berendezéséhez, felszereléséhez és kiállításához igazodik. Érthető, hogy a vevő lehetőleg olcsó típust akar, de a „mennyiért olcsóbbat“ elv minden körülmények között való keresztülvitele nem helyes. A kisebb teljesítményű kocsit természetesen olcsóbb, mint a teljesítőképesebb, de ha az olcsóság kedvéért olyan gépet szerzünk be, amely az adott viszonyoknak megfelelően nem tud használni nem fogjuk, a rábízott munkát nem végezheti el kellőképpen, a túlterheléstől túlszorongva s a

tulajdonos akkor jön csak rá, hogy rossz helyen takarékoskodott pénzével. A jobb kecski teljesítményét, tökéletességét és üzembiztonságát meg kell fizetni, de ez megtérül a gép hosszú élettartamában és minimális javítási költségeiben. A javítási költségek osekély volta a gép minden tekintetben megbízható, kifogástalan anyagból való készítésétől függ. Ez fontos kelleke az autónak, — üzembiztonsága és üzemfolytonossága is függ ettől — erről tehát alaposan győződjünk meg vétel előtt. Ami az üzemeltetési költségeket illeti, itt a kocsi kilométerenkénti üzemanyagigyszasztásáról, tehát a benzinn és olajsűrűségletéről kell meggyőződnünk. Célszerű, jó motorkonstrukció határozza meg ezt is, a motor szerkezetétől, kiképzésétől, járása egyenletességétől, az áttételi szerkezet kifogástalan működésétől függ a kocsi rezgésmentes, nyugodt, könnyed járása, ereje, sebessége. A kocsinak fel kell szerelnie lennie természetesen a modern autotechnika fontos kellekeivel: a ballonabronccsal, a ma már szabványossá vált négy kerékfékkel (egyes konstrukcióknál igen hatásos az ugynevezett servoféket alkalmaznak); minden autó kelleke még — a jó rugózáson kívül — a lökhárító (esetleg hidraulikus, vagy pneumatikus), az önindító és világítódinamó és a teljes elektromos világítóberendezés; egyes típusoknál még levegő, olaj és benzinszűrőket, előremelegítőket, s.b. is találunk. Aki ezenkívül még a karosszéria berendezésére, luxurizálásra is sulyt fektet (villamos fűtés, szellőzés, s.b.) annak az természetesen — a magasabb vételárban — külön meg kell fizetnie. A legfontosabb azonban az, hogy a kocsi műszakilag tökéletes legyen, illetve az adott üzemi viszonyoknak, terhelésnek mindenkor megfeleljen és üzemeltetési költségei minimálisak legyenek. Ezek a főszempontok, ma

lyek az automobil beszerzésénél mérvadóak.

Színház - Művészet

A Magyar Színház műsora:

Csütörtök fél 9 órakor: A tábornok (Harmadszor. Napibérlet 22. szám, B. Sorozatszám: 224).

Péntek fél 9 órakor: A tábornok. (4-ed-szer. Napibérlet 22. szám, C. Sorozatszám: 225).

Szombat délután fél 4 órakor: Nóra. (Husztási előadás nagyon olcsó hely-árákkal. Előadó tanár dr. Rajka László. Sorozatszám: 226.)

Szombat 6, 8 és 10 órakor Leánysora. (Filmelőadás. Az oroszországi leánykereskedelem borzalmas képi. 30, 20 és 10 lejes helyárákkal.)

A Magyar Színház mozi-műsora:

Csütörtök fél 4 és fél 6 órakor: Pat és Patyachon, mint potyautasok.

Péntek fél 4 és fél 6 órakor: Pat és Patyachon, mint potyautasok.

A Nemzeti Színház és a Román Opera heti műsora:

Péntek: Eughenia Oneghii.

Szombat: Elvarázsolt hercegisasszony

Vasárnap d. u.: Főtitkár (vigjáték).

Vasárnap este: Zsidónó.

Hétfő: Gyermekeleődás.

A színházi iroda közleményei:

Leánysors. (A leánykereskedelem borzalmasságai és titokzatoságai.) Olyan filmet mutat be a magyar színház szombaton, vasárnap és hétfőn, amely valóságilag felkoraácsolta az európai közönség idejét. A Leánysors a címe ennek a filmnek, amely tragikus és vértorraló képekben rántja le a leplet az eleven bussal való kereskedés titokzatoságairól. A Leánysors három napig látható a magyar színházban. És pedig: szombaton, vasárnap és hétfőn.

Ma és holnap a Tábornok. Az egész város a Tábornok című újdonság nagy sikeréről, lenyűgöző és magával ragadó szépségeiről beszél. Igen régidő óta nem aratott a kolozsvári színpadon újdonság olyan sikert, aminővel a Tábornokot fogadta a közönség. Ma este harmadszor, holnap este negyedszer adják a Tábornokot.

A világhírű Tarzan-regények

Edgar Rice Burroughs pompás dzsungel-regényei ifjak és öregek kedveac olvasmánya

- 1. Tarzan, a dzsungel fia
- 2. Tarzan visszatérése
- 3. Tarzan bestiói
- 4. Tarzan fia
- 5. Tarzan és az aranyszörnyű oroszlán.

A teljes sorozat egész vászonkötésben 960 Lej, havi részlet 160 Lej

A kalandos Mars-regények

Ugyanazon írónak még fantasztikusabb könyvei. — Werne Gyulán és Welisen kezdve a legnagyobb írók képzetét izgatta a Földön kívül eső élet lehetőségé.

- 1. Mars hercegnője
- 2. Mars istenei
- 3. Mars hadura
- 4. Thuvia, a Mars lánya

A sorozat ára egész vászonkötésben 760 Lej, havi részlet 160 Lej

Lesueur: Kálvária

Ez a regényciklus Páris ragyogó szalonjaiban és Róma márványpalotáiba vezető az olvasót. Forró szenvedély fűti ezt a hatalmas regényt, amely francia arisztokraták bűneit és büszke asszonyok mártíréletét mutatja be. — A ciklus négy részből áll:

- 1. A bosszu
- 2. A gyermek
- 3. D'Herquancy grófné
- 4. Nemozis.

A sorozat ára egész vászonkötésben 720 Lej, havi részlet 100 Lej

Tessék az alábbi szelvényt levágni és kitöltve beküldeni!

T. LEPRAGE könyvkereskedés — Részletosztály — CLUJ

U Megrendelem a _____ regény/sorozatot

_____ kötetben, A szállításnál tessék _____ Lejt utávételezni

maradványt havonta elcséje esedékes _____ Lejes részletekben fizetem, határidő-

vesztés terhével, tulajdonjogok fentartásával.

Kelt _____ hó _____ a. Fogl _____

Név és cím: _____

Dan Sever közegészségügyi miniszter nyilatkozik az Uj Keletnek

a kormány átszervezéséről, a Lupas-féle gégetükörsszállításról és a parlament legközelebbi feladatairól

(Teius-Tóvis, jan. 16. Az Uj Kelet tudósítójától.) Gondoltam, megpróbálom beütköztetni Dan Sever közegészségügyi miniszter irtól azt az adósságot, amelyet még vagy három hónappal ezelőtt, legutóbbi kolozsvári látogatása alkalmával maradt el nekem. Akkor kértem meg Dan Severt néhány percig tartó alkalmi interjú során, hogy a Lupas-féle gégetükörsszállítás részleteiről adjon kimerítő felvilágosításokat. Néhány héttel a liberális kormány bukása előtt indultok meg újra a bukaresti sajtó hasábjain a „Lupas-áradék”, melyek dörge, dehiszen szövegetekkel az illetékesek, hogy a hűmösöket azonnal vonja feljösségre. A kormánybukás után természetesen mindenki várta, hogy a Lupas-féle ügy is felszínre kerüljön az alkalmas közéleti tisztítás során és igen sok ember érdekelt, hogy mikor fogja a új kormány a sokszázézer gégetükör Lupa doktor torkára forrasztani. Akkori beszélgetésünkben Dan Sever elfoglaltsága miatt kitért az interjú elől és későbbi időpontra ígerte a részletek nyilvánosságra hozását. Az időpontot különösen aktuálisnak tartottam most, mikor Dan Sever megkezdte különkocsiját a Nagyvárad-bukaresti gyors vonagonyi között begördült a tövisi állomásra.

A Lupas-féle gégetükörsszállítás szeszácólókat ígér

— Szívesen látom — mondja Dan Sever, amikor a különkocsi előszobájában szélves mosollyal fogad — de nyilatkozatot sajnálatomra nem adhatok. Még a Lupas-ügyről sem...

— Legutóbb azt mondotta miniszter ur, — felelik — hogy a Lupas-ügy aktáit állandóan magánál hordja, hogy érdemében tanulmányozni tudja a kérdést. Azóta már bizonyára be is fejeződött a vizsgálata az ügyben.

— Természetesen a vizsgálat befejeződött, sőt már olyan stádiumban van, hogy rövidesen a parlament elé kerül. Akkor ugyanis ismertek lesznek a vásárlás más részletei is, melyek miatt egyelőre nem nyilatkozhatom az ügyről. Amint azonban elmondhatok, hogy az ügynek szenzációs részletei vannak és ezek sokáig fogják a közvéleményt izgalomban tartani.

— Közegészségügyi reszortjában miniszter ur...

— Reszortkérdésben sem nyilatkozom. Több törvényjavaslaton van kész és lehet, hogy ezek az elsők között kerülnek megszavazásra a parlamentben. Mindaddig, míg a népjóléti miniszterium nem olvad össze a közegészségügyi miniszteriummal, nem foglalkoztam a közegészségügy szociális részével, a törvényjavaslatok többnyire professzionális természetűek, amelyek egészen bizonyosan maximálisan orvosolni fogják az eddigi sérelmeket. Rövid időn belül Kolozsváron is orvoskongresszust tartunk, amikor a nagy nyilvánosság is meg fog ismerkedni újításainkkal. A reformok lényegére vonatkozólag azonban nem nyilatkozhatom.

— Miniszter ur említette, hogy a népjóléti miniszterium összeolvad a közegészségügyi miniszteriummal. Történni fognak még változások a kormányban?

— Igen. A kormány rövidesen megszüntet három miniszteriumot, illetőleg az eddig működő miniszteriumok hatáskörét úgy bővíti ki, hogy a főlétszámú miniszteriumok tennivalóit is felölelje. Az egyik megszüntetendő miniszterium, mint már mondtam, a népjóléti lesz, a többiekre vonatkozólag még nem nyilatkozhatom.

— A kormány átszervezésével kapcsolatban — kérdezzük — egyes lapok az államtitkárságok szaporításáról számoltak be.

Politikai és adminisztratív államtitkárok

— A kormánynak valójában az a terve — feleli Dan Sever, — hogy a három miniszterium megszüntetésével egyidejűleg minden miniszterium mellé két államtitkárt nevez ki. Az államtitkárok egyike a politikai, a másik pedig az adminisztratív államtitkár nevet kapja. Régen szükség volt már arra, hogy az egyes miniszteriumok adminisztratív, illetőleg politikai részét két szakképzett ember irányítsa. Az államtitkárok számának növelése azonban nem jelenti azt, hogy a kormány az új kabinetet az államtitkárokkal akarja kiegészíteni. Az új államtitkárok hatásköre valamivel kisebb lesz, mint az eddig működött „subsecretar de stat.”-oké. A parlamenti képviselőitük természetesen meg lesz, de nem vehetnek részt a minisztertanácsokon.

— A községi és megyei tanácsok fel-

osztatásáról szóló törvényjavaslatot mikor hozza nyilvánosságra a kormány? E kérdés körül egyes információk szerint a kormány már hivatalosan is közreadta. Ami pedig az elégedetlenséget illeti, az arról szóló hírek nem felelnek meg a valóságnak, csak egyes lapok „léves” információiból erednek.

— Bár ez nem tartozik Miniszter ur reszortjába — folytatjuk más irányba terelve a beszélgetést — a nagyközönség az új adóemelések kérdésében szeretne a kormánytól felvilágosítást kapni.

„Elméletnek érdekes”

— Alapjában véve inkább ez a terrénum az én reszortom — mondja a közegészségügyi miniszter, a Stirbey-kormányban viselt pénzügyi államtitkárságára utalva ezzel — de épen ezért nem nyilatkozhatom az adóemelésekről. Erre vonatkozólag egyébként is számos nyilatkozatot hangzott el, amelyeket és csak elismételhetek.

— Ez az obligó bizonyára nem áll fenn a kölcsöntárgyalások esetében is...

— Talán várnák meg, míg Popovici Mihály hazatér.

— Hírek kerütek róla, hogy Titulescu londoni tárgyalásai kontraktari-

rozzák a kormány párisi tárgyalásait. A lapok szerint a tárgyalások kapcsán Titulescu egyéni politikája tofódott előtérbe, aki londoni működésével nehéz helyzet elé állította a kormányt.

Dan Sever arra e pillanatban derült-e változik.

— Elméletnek mindenesetre érdekes, bár kissé naiv. Erre csak azt mondhatom: várjuk meg, míg a kölcsöntárgyalások befejeződnek, akkor majd meglátjuk, hogy történtek-e ilyen konfúziók.

Uj vakációt kapnak a parlamenterek

— Mi lesz az első törvényjavaslat, ami a parlament ülészakája elé kerül?

— Egyelőre még a felirati vita folyik. Utána pedig valószínűleg a Kellogg-paktum aláírására vonatkozó törvényjavaslat kerül megszavazásra. A parlament egyébként most is csak rövid ideig lesz együtt, mert a sürgős javaslatok megszavazása után újabb néhány napi vakációt kapnak a parlamenterek. Ennek az oka abban keresendő, hogy a miniszteriumok túl vannak terhelve munkával és a törvényjavaslatok előkészítése nehezen halad előre. Ez természetesen ideiglenes jellegű nehézség, mert mielőtt a kezdődő politikai élet rendez mederben folytatódik, a parlament munkája is megkapja a kontinuitását.

Az interjú hossza nyulik és a vonatindulás első jelzését az utolsó szónál már trombitálja is a vonatvezető. Dan Sever búcsúzásul cigarettatárcáját nyújtja, kezét fog és a különkocsi ajtajáig kísér. A gyors elindul, a fényes miniszteri különkocsi lassan gördül ki a pályaudvarról. Itt hagyja azokat, akik türelmetlenül várják az aradi vonatok indulását a sötét és füstös tövisi állomáson.

Barzilay István.

Garoflid és Petrovici miniszterek kiléptek a néppártból

A két vezetőpolitikus kilépése katasztrófális bomlási proceszszust indított meg

(Bucuresti-Bukarest, január 16. Az Uj Kelet tudósítójától.) Averescu tábornok szerdán délelőttre összehívta a néppárt vezetőit, hogy tisztázza a párt azon vezetőtagjainak helyzetét, akikről már hetek óta az a hír járja, hogy ki akarnak lépni a pártból. A néppárt bomlási proceszszusa tudvalevőleg nem mai keletű és azt közvetlenül a választások lezajlása után Manoilescu volt pénzügyi miniszter kilépése indította meg. Már akkor szó volt a párt több más korifeusának kilépéséről is, ami azonban eddig még ismeretlen okokból annak idején elmaradt.

Ma délelőtt 11 órakor Constantin Garoflid volt földművelésügyi miniszter, akinek a nemzeti parasztpárt irányában viseltetett szimpátiái már régóta közismertek, levelet intézett Averescu tábornokhoz, levelet intézett Petrovici ügyi minisztertől, aki ugyancsak a pártból való kilépését adta tudtára a tábornoknak. Mindkét politikus azt hangsúlyozza levelében, hogy kilépése tisztára egyéni akció. Mindamellet politikai körökben biztosra veszik, hogy Garoflidot és Petroviciot rövidesen többi elbarátai is követni fogják. Petrovici ba-

rái köréből Basarabescu és Henri Otetelesanu volt közoktatásügyi államtitkár, valamint Miculescu központi CFR igazgató és Busuiocescu volt iparügyi államtitkár közel kilépését várják a néppártból. Garoflid hívei közül még többen fogják rövid időn belül otthagyni az Averescu pártot, amelynek vidéki exponensei is a lemondás gondolatával foglalkoznak.

A kilépett és kilépni szándékozó Averescanusok egyelőre nem lépnek be sem más pártba és önálló pártot sem alapítanak, hanem egyelőre várakozási álláspontra helyezkednek. Lrtésülésünk szerint Garoflid a pótválasztásokon mandátumot fog kapni a kormány támogatásával, míg Petrovici és Manoilescu csak a később megüresedő mandátu-

mokra szándékozik jelöltséget vállalni. Politikai körökben a bomlási proceszszust nagy figyelemmel kísérik és egyes vélemények szerint a tömeges kilépések könnyen katasztrófálisak válhatnak a néppárt fennmaradására.

Pártoljuk a hithü zsidó ipart!!
תקנה מאת עמיתך
A legjobb út az egyetértéshez!
A kellemes meglepetést keltő ajándék, melyre legjobban az Iclodi Iparos Jeschiva műasztalosságában készülő
diszkazetták
gyönyörű szép mozaik berakásokkal, melyek minden alkalomra megfelelők, u. m.: Barmicvah, Schloachmunesz, névnap, nászajándék stb. és emellett nagyon olcsók. Arjegyzekekkel készséggel szolgál.
Atelierul de Tămplărie
Iclod, Jud. Somes

Schellackot közvetlen tengerentúli importból minden mennyiségben és minőségben elvámolt raktárról, ab Oradea, legelőbb szállít: Thomson & Lehzen Calcutta (India) vezérképvislete; Hans Basse Hamburg—London és I. Albrecht Mainz románai bizományi lelakata és vezérképvislete.
Ullmann József és Fia
vegyi. és festékárú-import
ORADEA.

Hirdessen az Uj Keletben

Borzalmas kinok között halt meg az öngyilkos közrendőr

A nyomoruság kergette öngyilkosságba Vomir Józsefet

(Cluj-Kolozsvár, január 16. Az Uj Kelet tud.) Ma délelőtt rettenetes kinok között halt meg a sebészeti klinikán Vomir Josif 26 éves rendőr, aki tegnap délután egy órákor szolgálati revolverével fűbe kötötte magát a Király-ucca és az Egyetem-ucca sarkán.

A nyílt uccán és a város egyik legforgalmasabb pontján elkövetett öngyilkosság nagy feltűnést keltett. Az öngyilkos közrendőr jalkiállításaira hatalmas tömeg verődött össze. A szerencsétlen embernek orrán-száján ömlött a vér, közvetlen közelében pedig a fehér havon ott feküdt szolgálati revolvere, amely még mindig füstölgött.

Telefonhívásra rövidesen a helyszínre érkeztek a mentők, valamint a rendőrség részéről Dragichiu rendőrigazgató és Resteman kapitány, akik a tényállásról rövid jegyzőkönyvet vettek fel.

A rövid vizsgálat során megállapítást nyert, hogy Vomir kissé illuminált állapotban indult el tegnap délben, hogy elfoglalja posztját a Király-ucca sarkán és rendőrtársai előtt keservesen panaszkodott arról, hogy felesége és hároméves gyermeke betegesen fekszenek és ezáltal felettesétől kért szabadságot sem kapta meg arra, hogy egy másik lakásba költözzék. Hangoztatta, hogy ezt a nagy nyomoruságot ő már nem tudja elviselni és inkább a másvilágra menne. Vomir József elrohant az elsőkerületi kapitányságról, pár perc múlva pedig társai egy revolverdörrenésből tudták meg, hogy Vomir beváltotta szándékát. A szerencsétlen közrendőr egyébként az utóbbi időben sok alkoholt fogyasztott s nemrégén 15 napi elzárással büntették, mert egy nyilvános helyen revolverével össze-vissza lövöldözött.

A sebészetre való szállítása után első pillanában az a feltevés merült fel, hogy Vomir megmenthető, mert a golyó állkapcsán akadt meg, később azonban, amikor megrongózták megállapítást nyert, hogy a golyó az öngyilkos koponyacsontjában maradt s ezért nem lehet megmenteni az életnek. A szerencsétlen ember hihetetlen kínlődások után ma délelőtt kiszáradott.

A „Kraszín” naplója

Hogyan menekültek meg a Nobile expedíció tagjai?

1929 elején jelenik meg a Kraszín jég-törőhajó utjának híreles leírása, amelynek adatai a hivatalos hajónaplóra fűzve kerülnek ki. Ebből vesszük a következő érdekes részleteket:

Junius 14. Leningrad. A Kraszín jég-törő legénysége tudja, hogy a hajó másnap reggel tengerre száll. Irány: Az északi sarkvidék. Embereket kell megmenteni, akik fényes nappal tűntek el. Fényes nappal — ezt a szót talán sohasem használták indokoltabban, mint éppen most, hiszen azon a vidéken, ahová a Kraszín igyekszik, az egész nyáron át éjjel-nappal a horizont fölött világít a halott és hideg nap.

Emberek veszélyben! Az egész legénység és a hajón tartózkodó orosz hírlapírók Szamolovics professzorral együtt tizás vizsgálommal dolgoznak 20 órán át, hogy a hajót újra készre tegyék. Szenet hordanak, hordókat gurítanak, ki mihez hozzát. Végre megtörténtek az utolsó előkészületek. Felhúzzák a horgonyt. A legénység halálisan fáradt. Mégis pár órával később már minden a legnagyobb rendben van. Az óriási gépek — a világ legerősebb gépei — pontosan dolgoznak, az utolsó csavar is a helyén van.

A leningradi csatornán csupa napfény minden. Rövidesen eltűnik a látóhatár alatt a finn part, azután Dagó, Cobland, Ósel, Boróholm szigetei merülnek el a tenger vizében. A Kraszín Dánia felé halad. Minduntalan postahajókkal találkozók.

Junius 15. A hajócsavar fardhatatlanul dolgozik. A zöld Balti-tengeren minden nyugodt, csak a rádióátvírász kopogtat: pont, vonás, pont, vonás... Különböző hajók érdeklődnek állandóan: Kik vagytok, hová mentek? A válasz mindig egyforma: Expedíció, Nobilet keresi, uton a Spitzbergák. Cap Smith felé. — Jó utat sok sikert.

Junius 16. Nyílt tengeren. A következő napiparancs jelenik meg.

Miután a sarki expedíció folyamán különleges fontos az élelmiszerek igazságos elosztása és felhasználása, az expedíció parancsnoka elrendeli, hogy háromtagú bizottság alakítsassék. A bizottság tagjai: Srednyevszky hajóorvos, Irenkov első tiszt és Dologopolov, a legénység bizalmija. Az élelmiszerek elosztása és őrzése ennek a bizottságnak feladata, amely munkáját azonnal megkezdi. Alkírás: Szamolovics, az expedíció főnöke. Junius 16-án, 16 óra 30 perckor, a Kraszín jég-törő fedélzetén.

Junius 19. Nyílt tengeren. Korán reggel a Seeland és Fünen közötti szoroson halad át a hajó. A dán révkalauz Korsörig tartózkodott a fedélzetén. A kikötőből férfiak és asszonyok kalapfenégetve kendőcbogtálva üdvözlik a hajót.

Junius 20. A Kattegat szorosában. Éjszaka halad át a hajó a Kattegaton.

Junius 25. Nyílt tengeren. A Kraszín Bergenehez közeledik.

Junius 28. Nyílt tengeren. Szeles idő, nyugtalan víz. A hajót szörnyen dobálják a hullámok. Dél felé uszó jégbe kerül a Kraszín. Az uszó jéget zöldekék táblákra hasítja a hajó orra, Jégkereszttel.

Junius 30. A Spitzbergák a láthatáron. A hajó elhalad a Sverder mellett, mely a föld legészakibb vulkánja.

Julius 1. Négyméteres jégben harcol a hajó. Jég mindenütt, amerre látunk. A csavarok állandóan jégbe ütköznek.

Julius 3. A hatoldali csavar eltört. A hibát buvár állapította meg. A hajó megállt. Az uszó jég visszafelé sodorja. A legénység sigyakorlatokkal szórakozik.

Julius 7. Csuhnovszky pilóta az egész legénység segítségével újra készíti a repülőgépet.

Julius 8. Még mindig jégben. Csuhnovszky startolt. Száz méter után a gép inogni kezd. Ugy látszik, megrongózott a lezuhán és ezzel vége a mentőexpedíciónak. Csak 5 méternyire a földtől kapja vissza a gép az egyensúlyt és Csuhnovszky simán leszáll.

Julius 10. Jégben. A pilóta startja sikerült. Északkeletről ködhullám fenyeget. A gép XII. Károly szigete felé repül. Egy óra múlva jelenti, hogy szabad az út. Ujabb 3 óra mulik. Csuhnovszky rádióon jelenti, hogy megtalálta a Malmgreen csoportot. A kód áthatolhatatlan. Állandóan rakéták szállnak a magasba. A fényzórok sugárkévéje visszapattan a jég faláról. A pilótának nyoma veszett.

Julius 10. Éjjel 11 óra. Csuhnovszky jelenti, hogy Cap Werdenel leszállt. — Megjelöli a Malmgreen-csoport helyét és kéri, hogy azokat menessék meg, ő majd gondoskodik saját magáról.

Julius 11. A Kraszín elérte a vizet. — Csak óvatosan lehet haladni, mert az uszó jégtáblák azzal fenyegetik, hogy leborotváltják a kormányserkezetet és a csavarokat. Az eltört csavarszármakat nem lehet kicserélni. A buvár jelenti, hogy a jég szörnyű nyomása miatt nem tudja a 2200 kiló súlyú csavarszármakat felszerelni.

Julius 12. Az egész legénység 28 óra óta talpon van. Reggel 5 órakor meglát-

juk Zappit és Marianot. Hét órákor a Kraszín eléri jég-tábláikat. Marianóval nem lehet beszélni. Az orvos megállapítja, hogy ápolás nélkül legfeljebb még 24 óráig élhetett volna. Zappi kijelenti, hogy Marianó is a következő napra jósolta halálát. Arra kérte Zappit, hogy holttestét egye meg, mert csak így tudja fenntartani magát. Zappi és Marianó azt állítják, hogy öt repülőgépet láttak. Kettő a fejük fölött szállott át, de jelzéseiket nem vette észre. Amikor Csuhnovszky után is 48 óra telt el, de segítség nem jött, elvesztettek tartották magukat.

Ugyanaz nap Zappi, aki az első percek izgalomában mindenkit tovaris-nak, elvtársnak hívott, tiltakozik az ellen, hogy az ápoló elvtársnak szólítsa.

— Az olasz királyi flotta kapitánya vagyok — mondja — nekem az ur megszólítás jár. Végül az orosz Fülöp Petrovicsban egyeztek ki.

Julius 15. A Kraszín megtalálta a Viglieri-csoportot, amely sokkal jobb helyzetben van, mint Malmgreenék. Van sátoruk, hálószékük, gumicsónakjuk,

élelmiszerek. Boruk is volt, mert a csomagoló szalma nyomai még láthatók. Az emberek mind egészségesek és bezedesek. A Kraszín rádiója jelzi a megmenést. Rögton megjön Nobile válsza, amely hallgatást parancsol embereinek. Az olaszok és Behounek professzor ettől kezdve minden szóbeli és írásos felvilágosítást megtagadnak.

Julius 16. A Kraszín megtalálta Csuhnovszkyt. A hajó három mértődre tudja megközelíteni a repülőgépet. A pilóta nem hajlandó megválni a géptől. A legénység kiszáll a jégre és három mérföldön át kézben hozza a repülőgépet a hajóra.

Julius 19. A Kraszín eléri Kingsbayt. A jég már teljesen lágy és töredezik. A hajó Stavanger felé megy tovább, Csuhnovszky visszamarad, hogy kijavítsa a repülőgépet.

A stavangeri uton történt, hogy a Monte Cervantes nevű hajót is megmenette a Kraszín. A Monte Cervantes rádión kér segítséget és amikor a Kraszín megtalálta, már süllyedt, a víz a hajóablakokig ért.

INGYEN

KAPJA A MIKSZÁTH -díj nyertes regényét, ha nyomban megrendeli a

15 KÖTETES

„KIVALASZTOTTAK” sorozatot. — A sorozat a ma élő legnagyobb írók legújabb műveit foglalja magában és pedig:

G. HAUPTMANN: A démon

J. KESSEL: RONGYOS HERCEGEK

WASSERMANN: A Mauritius eset

(Két kötet)

SCHNITZLER: Teréz

MAURIAC: SORSON

WERFEL: Az érettségi találkozó

CONRAD: Öregek és fiatalok — WALPOLE: Harmer John p. híralysága
GIDE: Pasztorének — WELLS: Mr. Blettsworthy a Kannibálok szigetén

MEYRINCK: A nyugati ablak angyala

KNUT HAMSUN: Csavargók

A 15-ik ingyen kötet a Mikszáth-díj nyertes regénye. Összesen kb. 4800 OLDAL

Csupa új regény, amely most kerül először a magyar olvasók ízléséig elé, valamennyi kitűnő fordításban, pompás kiállításban, finom, fehér, könnyű, kék vászonkötésben, aranynyomással. — Bármely kötet bontó ára 32 lej, kötet 122 lej, de aki a sorozatot az alanti szelvény felhasználásával nyomban megrendeli, kötetlenként

fűzve 62 lej, vászonkötésben 88 lejért azonkívül a sorozat tizenötödik kötetét **INGYEN** kapja, November végétől havonta két kötet jelenik meg. — Itt a kész rendelőlapp:

Töltsé ki gondosan, törölje amit nem kíván, úgy küldje be!
T. Libraria LEPAGE könyvkereskedés — Cluj-Kolozsvár

Megrendelem a „KIVALASZTOTTAK” regénysorozatát 15 kötetben. Havonta két kötetet veszek át, kötetjét fűzve 62 lej, kötet 88 lej kedvezményes áron. A 14 kötetre a 15-iket ingyen kapom. — Két könyv árát havonként előre beküldöm (portó 12 lej), havonta tessék utánvéttel küldeni (portó 20 lej). — Személyesen veszem át.

_____ -én beküldtem _____ lej.

Név és foglalkozás: _____

Pontos cím: _____

U. 14

A rom

Minden lejt fizet

(Cluj-Kolozslet tud.) Az molt a rom sírásával kap bek között a di részvénye akarnak ind len. A per kormány tár keltékkel és ban sikerrel is minden re ja a külföld új politikai minál és ezé tatni ja m évek óta hu A Bécsben eredménye

a román sitett a b házzal, a részv

A megállapo Schöller & mosvolgyi V. bekának tulaj tendő 5 szá nyeket kap a állam munde részvényért 3 bázison és ez talékot is m

A Szamosv aranykorona elsőbbségi ré matot kaptak azonban 40 é kot. A részve Schöller & C lékot svájci mig a többi földbirtokosok Szamosvolgyi a román álla vasut a CFR sem pedig a használati di részvényesek Rt. már évek lést és így a bizonytalans ban vásárolt illetőleg.

A román á tásával kitűn a Szamosv

DEVIZA

Zürich	—
Newyork	—
London	—
Páris	—
Milano	—
Prága	—
Budapest	—
Belgrad	—
Bukarest	—
Varsó	—
Bécs	—
Berlin	—

Közgazdaság

A román állam megváltotta a Szamosvölgyi Vasút részvénytöbbségét

Minden 10 aranykorona értékű részvényért 30 aranylejt fizet a kincstár. Rövidesen rendezni fogják a belföldi részvényesek helyzetét is

(Cluj-Kolozsvár, január 16. Az Uj Kelet tud.) Az Uj Kelet több ízben is beszámolt a romániai magánvasutak államosításával kapcsolatban arról, hogy többek között a Szamosvölgyi Vasút külföldi részvényesei döntő többség előtt pert akarnak indítani a román kincstár ellen. A per elbírítására még a liberális kormány tárgyalásokat indított az érdekeltekkel és ezek a tárgyalások a napokban sikerrel zárultak. A kormány ugyanis minden relációban dokumentumot akarja a külföld felé azt, hogy Romániában új politikai és gazdasági mentalitás dominál és ezért nyugvópontot kívánna juttatni a magánvasutak megváltásának évek óta húzódó kérdését is.

A Beesen lefolytatott tárgyalások eredményeként

a román állam megállapodást létesített a bécsi Schöller & Co. bankhazzal, a Szamosvölgyi Vasút Rt. részvényének megváltására.

A megállapodás értelmében a bécsi Schöller & Co. bankhoz, amely a Szamosvölgyi Vasút Rt. részvényei 55 százaléka tulajdonosa, 40 év alatt törlesztendő 5 százalékos román államkötvényt kell a részvényekért és a román állam minden 100 aranykorona értékű részvényért 30 aranylejt fizet angol font bázison és ez az összeg már a 10 évi osztalékot is magában foglalja.

A Szamosvölgyi Vasút Rt. 30 millió aranykorona alapítókéval alakult meg, az elsőbbségi részvényesek 5 százalékos kamatot kaptak a törzsrészvények után azonban 40 év óta nem fizettek osztalékot. A részvények 55 százaléka a bécsi Schöller & Co. bankhozé volt, 25 százalékot saját pénzesoport tart a kezében, míg a többi részvények főleg erdélyi földbirtokosok tulajdonában vannak. A Szamosvölgyi vasutat 1919-ben vette át a román állam, vagyis tíz éve van ez a vasút a CFR kezelésében, de sem a CFR sem pedig az állam megváltási, vagy használati díjban semmit nem fizetett a részvényeseknek. A Szamosvölgyi Vasút Rt. már évek óta nem tartott közgyűlést és így a részvényesek a legnagyobb bizonytalanságban voltak aranykoronában vásárolt részvényeik további sorsát illetően.

A román állam a részvények megváltásával kitűnő üzletet csinált, mert

a Szamosvölgyi Vasút Rt. kocsis- és

mozdonyparkja, színházata, műszaki berendezései és alapépítményei még ma is közel 100 százalékos értékűek

Tekintettel arra, hogy a bécsi Schöllerbankhoz kivonulásával a Szamosvölgyi Vasút Rt. részvénymajoritása a román állam birtokába került, a kisebbségi részvényesek, akik főleg erdélyi földbirtokosok és tőkések, joggal remélhetik, hogy rövidesen sor kerül az ő részvényeik megváltására is és hosszú évekkel ezelőtt magas rentabilitás reményében értékpapirokban investált tőkéiket végre mobilizálhatják.

Ertesülésünk szerint rövidesen sor kerül a Lemberg Csernovic magánvasút megváltására és teljesíteni fogják az Arad-Csanádi-Helyérdek-Vasutak megváltásával kapcsolatban Románia részéről vállalt kötelezettségeket is. Az ACSEV megváltásakor a megállapodás értelmében a magyar területre jutott Sseged-Csanádi-Vasút Rt. kötelezte magát, hogy minden 100 forint névértékű részvényért 20 pengő új névértékű részvényt ad, az Arad-Bradi Ipari Rt. pedig, amely az ACSEV romániai vonalait vette át, arra kötelezte magát, hogy minden 100 forint névértékű részvényért 40 év alatt törlesztendő 5 százalékos 1,8 angol fontról szóló kötvényt ad. Az ACSEV magyarországi részvényesei már megkapták a megfelelő kártalanítást, míg a romániai részvényesek még mindig nem jutottak az új részvények birtokába és épen ezért a Mamiu-kormány elhatározta, hogy a legrövidebb időn belül rendeztetni fogja a romániai részvényesek viszonyát is.

Gottlieb József megvált a Banca Marmoroschtól. A Banca Marmorosch, Blank & Co. kolozsvári fiókjának cégjegyzője és devizaosztályfőnöke, Gottlieb József, január 15-ikével kilépett az intézet kötelekeiből. Gottlieb József majd nem a fiók alapítása óta állott a Banca Marmorosch szolgálatában, ahol szakértésével, kitűnő képességeivel és előzékeny modorával nemcsak feletteseinek hanem a bank ügyfeleinek széleskörű szimpátiáját is kiérdemelte. Ertesülésünk szerint Gottlieb József a kolozsvári Sshwartz Jenő Utódai szövet- és posztónagykereskedő cégbe társult, ahol már át is vette az üzlet irányítását. Bizonyos, hogy Gottlieb József új tevékenységi körében is meg fogja tartani és

kiszélesíti majd azokat az értékes nexusokat, amelyeket ismert agilitásával kereskedelmi és gazdasági körökben kivívott.

A kolozsvári kirakatverseny sikere. A kolozsvári kereskedelmi és iparkamara által rendezett kirakatverseny iránt egyre nagyobb érdeklődés nyilvánul meg a közönség körében. A versenyben résztvevő kirakatok előtt naphosszat, de még inkább az esti órákban állandóan nagy csoportok állanak, a főtérre elhelyezett urnákban pedig tömegesen gyűlnek a szavazatok. A közönség által azokat a kirakatokat favorizálja, amelyek világi-tási effektusokkal dolgoznak. A fényhatásra épített kirakatok a Tuongram-égek valóságos seregével csábítják a közönséget, amely ezáltal elsősorban tapasztalja Kolozsváron a fővárosi izü fényreklám nagyszerű propagandaerejét. A verseny sikerét mi sem igazolja jobban, mint az a tény, hogy a közönség általános érdeklődése a forgalom növekedésében is kifejezésre jut. Ez a siker arra a gondolatra vezette a kolozsvári cégeket, hogy a kirakatversenyeket állandósítani fogják.

Újabb tízó rendezet a használt ipari gépek behozatalára. A pézügyminisztérium tegnap körrendeletben felhívta a vámhivatalok figyelmét arra, hogy az 1926 március 21-én megjelent törvény értelmében régi textilipari, bútortipari, bőr- és cipőipari gépeket nem szabad az országba hozni. A felsorolt iparok részére csakis abszolút új gépeket és alkatrészeket lehet importálni, azokat is kizárólag az ipar és kereskedelemügyi minisztérium intervenciója alapján, miután a gépeket szigoruan ellenőrizték, hogy valóban újak-e. Ezt az ellenőrzést akár az illetékes iparügyi felügyelő végzi a vámhivatal főnökével, akár a vámhivatali főnök egymaga, z esetenként kiadott rendelet szerint.

APRÓHIRDETÉSEK

Egyszeri közlésnél egy szó 5 lej, vastagabb betűvel 10 lej. Legkisebb apróhirdetés 5 lej. Álláskeresőknek 30 százalék kedvezmény. Ap óhirdetések díja előre fizetendő legjégs levelet csak egy továbbitunk, ha portó bélyeg mellet elve van. Eljegyzési hírek díja 250 lej, előfizetőknek 150 lej.

Máramarosszigeten a legjobban Wiesel Samu or. th. kóscr. bodegájában étkezhet.

Órákonyvelést vállal nagyvállalat főkönyvelője. Cim a kiadóban.

Szalmakalap gyártáshoz szükséges varrógépek és hidregmikus prés, formákkal, teljesen komplett felszerelve, nyersanyaggal és készanyagokkal együtt eladó. Cim a kiadóban. 1524

Szép nagy üvegfal és tapétázott telefonfülke olcsón eladó. Érdeklődni a kiadóban.

Keresünk a belváros közelében egy szobakonyhát, esetleg két szobát. Cim a kiadóban

Egy különbejáratu szoba butorral vagy anélkül azonnal kiadó. Györgyalvi-u. 27

Hajhullás és hajkorpa ellen legjobban szer az „**Egger-Petrol**” Kapható minden gyógyszerárban és drogueriában

oooooooo

Hunwald
Cluj, Str. Vlahuta (vot Bolyai-u.) 3.
Telefon 1-47 szám

üvegesizolda és tükrögyár. Tábla-üveg raktár és üvegezt vállalat. Hibás tükrök újra fonsorozása

oooooooo

— Dési előfizetőinkhez. Tudomásunkra jutott, hogy illetéktelen egyének az Uj Kelet részére díjakat inkasszálnak. Szükségesnek tartjuk közölni, hogy inkasszó megbízása lapunk részéről kizárólag Singer Zoltán urnak, ottani fiókkiadóhivatalunk vezetőjénke van. A jövőben csakis a neki teljesített fizetéseket lesz módunkban elismerni.

Legújabb Wallace-könyvek

- Sötét ember
- Borzalmak kastélya
- A hét lakattal lezárt ajtó
- A smaragd nyaklánc
- A rémületes arc
- A sárga kigyó
- A bandita

- ára 240.— lej
- ” 136.— ”
- ” 136.— ”
- ” 136.— ”
- ” 221.— ”
- ” 136.— ”
- ” 123.— ”

Kaphatók az UJ KELET könyvosztályában.

TÖZSDE

A piac változatlan

DEVIZÁK	Kolozsvár	Valutapiac 1929 január 16 (Rador)							
		Zürich		Paris	Bukarest	Budapest	Bécs	Prága	Newyork
		Nyitás	Zárás						
Zürich	3215—3216	—	—	49225	32	11027	13684	65005	1924
Newyork	166—167	51990	51995	2500	16625	57335	71150	3380	—
London	806—807	2522	252175	12415	807	2781	34512	16393	485
Páris	653—654	231	2031	—	651	2240	2760	13265	39062
Milano	874—875	2720	27200	131	872	3000	3723	17686	52337
Prága	492—493	153850	153850	—	494	1097	2105	—	26
Budapest	2902—2905	906750	906750	—	2910	—	12406	58920	—
Belgrád	—	91275	91275	—	293	1007	1249	5932	176
Bukarest	—	312	31250	1545	—	34350	42687	2029	60
Varsó	—	5820	5820	—	1840	6427	7976	37885	—
Bécs	2340—2342	7306	730750	—	2325	8060	—	47599	—
Berlin	3985—3986	123500	12357	—	3965	13627	16909	89317	—

Száz lej árfolyama: (utó) Zürich 312, Páris —, Budapest 34350, Bécs 42687, Prága 2029

Rapidbloc

expresszáru forgalomban korlátozatlan sulyban eszközlünk szállításokat

személyvonattal

az egész ország területén.

25% fuvarvisszterítést

érhet el előzetes megállapodás esetén, ha ebben a forgalomban közvetlenül is feladott küldeményeit a **RAPIDBLOC** név alatt adja fel.

Érdeklődőknek részletesebb felvilágosításokat is nyújtunk.

Frații Deutsch

Nemzetközi Szállítási Vállalat
Cluj, Piata Unirii 26. sz.

Hirdessen az „Uj Kelet”-ben

BUCSU

Más városban nincs ez így, de Athénben, ha az ember megkezdte a régiségek szemlélését, akkor úgy érzi, hogy nem foglalkozhatik addig más, exotikummal, amíg minden archaikus dolgot nem látott. Másutt pihenés kell, hogy az ember megemésztthesse a látottakat, itt pihenés és elszórakozás, ha újat lát az ember. Talán ottan van ez, mert Athénben nem muzeális rendben, nem regisztráltan kapja az ember a régiségeket, hanem kiinn a szabadban, „eredeti csomagolásban”, ott, ahol kétezeregy-hány száz esztendő előtt állottak. Szervelesen beletartoznak az atikái tájhoz, a fymetios sziklás dombjaihoz.

Végig muszáj menni az antik világ temetőin muszáj elmeeni az álmos római piacra, egy fennmaradt dór kapu miatt, meg kell nézni későbbi korok köből formált emlékeit, byzanci kis templomokat, ahol még a félelem, a lelki bizonytalanság, az elfátyolozott gondolat felhomálya tereng. Új szépségek, új formákban. A metropolita kis templomának relifjei már új életfelfogásból és világnézetből fakadtak, más elgondolások vezették a művész vésőjét, mint ott fenn, a fellegvárban, egy évezreddel korábban.

Az Akropolisz alatt, a város központja felé vezető utcákon — mint Galatában és Szófia forgalmas utvonakán — lépésköz-lépésre pénzváltók ülnek lecsukott üvegskafulyák előtt, ahova reklámból a legfureszabb bankokat tették: magyar szovjet emlékeket, a Banca Generala háborús bankjegyeit, régen érvénytelenített portugál pénzeket. Néhány dollárt kellett beváltanom és ki akartam próbálni a „bankárt”.

— Adjon — mondom — két dollárért abból a román-német pénzből.

— Kérem — válaszolt udvariasan — ön két dollárért két különál is többet vehet Bukarestben ebből az áruból. Már minesen csak furcsasági értéke.

Akkor drachma-kurzust kértem, de nem vásároltam görög pénzt, mert a szomszédjánál akartam meggyőződni róla, vajjon nem lehet-e olcsóbban vásárolni.

A szomszédia zsidó ember volt, a Szalonikibe szakadt orosz zsidók közül való, jószemű ember, aki meglátta rajtam a zsidót. Drágábban akarta adni a drachmát.

— Nem szégyelli magát? A görögben több az üzleti érzék és több a méltanyosság!

— En szégyellem magam? — és fölnevetett. En, aki öt gyermekemre keresek. Nem közölné kérem velem, mi-hől tartom én el a gyerekeimet, ha az olyan, mint ön, aki megengedhet magának egy görögországi utat, sajnálja tőlem a néhány drachmáyi differenciát. Miből éljenek, miből ruházkodjanak, miből iskolázzanak a porontyaim? Legyen szíves, adjon erre kielégítő, pontos választ.

Kielégítő, pontos válaszom az volt, hogy nála vettem, drágábban a drachmát.

Athénbe kellett utaznom, hogy egy bankár öt gyermekét ellássam.

Az Akadémia, a Valliano-könyvtár az a két athéni épület, — előbbi korintosi, a másik dór motívumokkal —

ami előtt tiszter is elsétáltam, hogy látásukban megfürössem az izlésemet, de ezeknél is megdöbbentőbb hatást tett rám széles fehér lépcsőivel a muzeum. Ormán „Meteovion Politehneon” fölírását láttam, nyilván a műgyetem termei is ebben az épületben vannak elhelyezve.

A muzeumban sűrűnek-forognak a látogatók, mint egy forgalmas áruház puljtjai előtt. És mindent alaposan megnéznek, mintha az „áru” itt eladó volna és a néző komoly vevő lenne. Neves emberek halotti maszkját minden oldalról meglekintgetik, régi karabélyokat kitapogatnak, nemzeti viseletek szövetjeit próbálgatják.

A görög nép forradalmi jellege is erősen meglátszik a muzeum képein. A képek között kiemelkedik egy nagy festmény, amely egy forradalmi jelenetet ábrázol Port Saint Denis előtt 1814 március 30-áról. Bekötött fejű emberek, szájtépő csoportok, a hurrázás színté hallszik a teremben. És modern képek vegyesen függenek néhány régi olasz képpel. Nem lehet megesküdni, hogy eredetiek, de bizonyos, hogy tehetséges másolókezek alól kerültek ki. Vannak hollandok is: Rembrandt és Jordans. Ennek „A király mulat” című képe van itt, a szőke koronás lump étel-ital és asszonyok közepette. Nicifor Lyton Munkácsy Mihály modorában festett tablóján siralomházi jelenet, C. Parthenus és Rely a múlt század közepén divott hangulatokat rögzítettek vászonra: börtönablak előtti idilleket. Sötét tónusban tartott hatásos kép Nicifor Gysisé, aki férje temeléséről visszatért özvegyet festett kicsiny fiával egy sziklára dőlve, egy gyertya sárga fényében. Ugyanettől a festőtől van itt egy kép: hajótöröttek viaskodását ábrázolja. Az alakok nincsenek kiképezve, de mozdulataik és arcvonalaik elváltozása megdöbbentő sikolyt hallat. Tőle van az a vászon, amely az Akropolisz köveit és oszlopait mutatja reálisán és épen ezért természetfelfőtten.

Apró zsánereképek, rajzok, szilhuettek mind igazolják, hogy a görög népnek nagy érzéke van a modern szépségek iránt.

Hogyan is mondotta a kis vendéglő filozófusa?

„Minden a forma és semmi a lényeg”.

Voltam még Falleronban, az athéniek tengeri fürdőjében és Pircuszban, Attika kikötőjében, de e helyeken szerzett tapasztalataimat és impresszióimat más alkalommal szeretném közölni.

Mielőtt bucsut veszek az országtól, még egyszer ellátogatok Szalonikibe, ha csak néhány órára is, amíg a vonat, amely a határig visz, ott vesztéget a pályaudvaron.

Kimegyek a régi zsidó negyedbe, hogy vásároljak régi fűzeteket, régiségeket, a városra és népére jellemző apró dolgokat. És amint itt ödöngök, hosszú fehér vásznon olvasom, hogy Samuel Eskenazi festménykiállítása rövid ideig látható.

Hátsó udvarokon, titokzatos lépcsőkön végre bejutok Eskenazi ur termébe, egy világos, tágas, de alacsony szobába, amelynek ablakai a tengerre nyitnak.

Héberül köszöntöm és héberül fogadja üdvözlésemet. Ugyancsak héberül magyarázza a képeit. Ez egy jemeni zsidó fiúnak a feje, ezt a Beaelel-iskolában festette, ahol Epstein volt a mestere. Piros fezes mohamedánok, cigányok, örmények a vásznakon. Néhány jellegzetes ház Macedóniából és Szaloniki óvárosából.

Ő maga tizenkilencéves, csupa életkivánság és kíváncsiság, csupa hódolat. Mozgékony, friss gyerekeMBER, semmiről sem beszél, csak művészetről, színéről, vonalakról, azzal a rajongó boldogsággal, amihez föltétlenül művészek kell lenni és tizenkilencévesnek.

— Csináljon gyorsan — mondom órámat nézve — csináljon magáról egy skiccet, mutassam be a legfiatalabb zsidó piktort az Uj Kelet olvasóinak.

— Tessék körülnézni kicsit, nagyon szívesen!

És miájt körülnéztem, ezt a képet csinálta magáról. Alig tartott megyedóra hosszat és ime itt van Samuel Eskenazi képmása, mély, fekete szemével, tömpe orrával, hullámos fekete hajával.

— Dél van, ki jön ilyenkor képet nézni? Engedje meg, hogy a vasúthoz kísérem.

Velem jött. Elmentünk együtt a vasút felé és utközben elmondotta a terveit. Egyelőre Párisba megy két-három mestertelhez tanulni és azt hiszi, hogy néhány év múlva hosszabb kelési utat tehet, Ladiába, vagy Afrikába. Valahol majd talál egé-

Művészi

perzsaszőnyeg

szővött gobelin, karamanl függöny, külföldi fonalak, szővőgépek legelőnyösebb beszerzési forrása.

SCHULHOF EMILNÉ

Oradea, Str. Ep. Ctorgariu (Uri-u.) 14.

szen ciedeti témákat. Bizonyára talál még, hogyne. Három év nem olyan nagy idő, hogy azalatt mindenütt a Keleten Kemálók és Ammaullák győzzenek és levetkessék a festői, szép ruhákat a mohamedánokról.

A származása után érdeklődtem, van-e a családban művészember: zenesz, vagy szobrász, vagy színész, vagy író.

— Az apám költő: Abraham Eskenazi. Héberül írja a verseit, az ember, ha olvassa, a verseket, hallja tenger dübörgését: látja a nap fölkelését és érzi az estszürkület haugulatát.

A vasúton ültem és kerestem lobogtató bucsura a zsebkendőmet. Eskenazi a kocsi előtt állott és egyre apjáról beszélt. Már mozgott a vonat, még mindig csak apja verseiről rajongott. A vészmadár, Jer, rózsafelhő, Isten, ki trónolsz fellegek fölött.

A zsebkendőm már lobogott. Samuel Eskenazi peedig utánam kiabált.

— En nem vagyok fontos, de az apámról írja meg, hogy Szaloniki legnagyobb héber lírikusa. Verseit, a „Haarec”-ben jelentek meg!

Meg voltam hatva a drága jó fiutól. Milyen szép zsidó bucsu volt! Ahogy számára tette tölcsernek a kezés és tölcsevel kiálltatta, nehogy megfélemezem apjáról, a költőről.

(Vége).

Az Erdélyi Keren Hajjeszód nagynevű vendégének, Dr. Abeles Ottó, a Wiener Morgenzeitung v. főszerkesztőjének művel:

Die Genesung

Kötemények. Ára kötve 60 lej.

Besuch in Erez Israel

A szerző legutóbbi palesztinai tanulmányutjának leírása. Ára kötve 62 lej.

Raphatők az Uj Kelet könyvosztályában.

Uj Genius-könyvek

Pierre Benoit: Szerelmes ellenségek

A legolvasottabb francia regényíró legújabb könyve, amely valóság-gal lázba hozta az európai közvéleményt.

Ára vászonkötésben 160.— lej.

Maurice Paleologue: Eugenia császárné vallomása

Ismeretlen részletek I. Ferencz József, Rudolf trónörökös, II-ik Vilmos, Viktor Emanuel és III. Napoleon életéből.

Ára vászonkötésben 160.— lej.

Megrendelhető: Az UJ KELET könyvosztályában.

Megdr

Az igazi d
tosabb progr
gon — a p
megvalósítás
közterhek
felme és va
hozza, tehát
terheltsene
tási adókkal

A nemze
cölkitüzéseiv
összhangban
a monopoli
zálékkal eme
is van ezen
kratikus volt
deletés azzal
a kölcsön re
szerülve.

Elhisszük.
han a kölcsö
is nagyon so
kelloni kiiz
kölcsön. A d
bilisen meg
drágulás az
s ha ezeknél
drágulási ar
percent nibe
osztályok t
releti viszon
latban kétség

Tovább hal
zabain, azt is
az állami d
tályokkal sze
az élet foko
s így a jóm
pességét is
megmondolás
látszik azon
az állami
sines százza
nopolcikkek
pedig azért,
sági viszony
tályok teler
szertől, hog
ról, vagy leg
hátynemiek
Ez pedig azt
mány esetleg
vamon, ráfiz
rékossági f
szegény népz
életstandardj

A monopoli
tűző agitáció
lenségeinek
kenti népsz
bális adónem
keresőképes
de a monop
legparányibb
tatja, sovány
böl s alkalm
befogadására,
szisztematiku
lyek enélkül
kormány elle
akakitsanak k
éppen a dem
kerülne.

A kölcsön
zei várja me
a gazdasági
restkedelmi és
a ezeken ker
megszüntetés
megváltást re